

VIA University College

Psykologi

674120130

Prædefineret information

Startdato:	22-04-2020 09:00	Termin:	jun 2020
Slutdato:	20-05-2020 12:00	Bedømmelsesform:	Dansk 7-trinsskala
Eksamensform:	Produkt, fremlægning + forsvær	ECTS:	15
SIS-kode:	791415 0620 674120130 39537 - PRO AFG 7TRIN		
Intern bedømmer:	Jørgen Heiberg Lyhne		

Deltager

Navn:	Tina Rauhe Humlebæk Jørgensen
Kandidatnr.:	138918 348530 jun 2020 19977 4335
VIA-id:	264455@viauc.dk

Information fra deltager

Anslag - besvarelse *:	75874				
Dansk titel *:	Udviklingsretning for den specialpædagogiske profession 2020 - i specialklasser for normalt begavede børn med autismespektrumforstyrrelser				
Må besvarelsen gøres til genstand for udlån?:	Ja	Tro og love erklæring *:	Ja	Indeholder besvarelsen fortroligt materiale?:	Nej

Gruppe

Gruppenavn:	Tina Humlebæk og Tina Weng
Gruppenummer:	3
Øvrige medlemmer:	Tina Weng

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Udviklingsretning for den specialpædagogiske profession 2020

- i specialklasser for normalt begavede børn med autismspektrumforstyrrelser

Vi har gennemført følgende moduler:

Pædagogisk viden og forskning
Pædagogisk-psykologisk rådgivning og intervention
Socialkognitive udviklingsforstyrrelser
Neuropsykologi og neuropædagogik
Undersøgelse af pædagogisk praksis

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Problemformulering	4
Metode	4
State of the art - Den specialpædagogiske profession	5
Case	5
Analyse af empiri fra UPP	6
Analyse af data fra spørgeskemaundersøgelse	6
Analyse af data fra interviewundersøgelse	7
Den specialpædagogiske professions verden	8
Den specialpædagogiske professions vilkår	10
Sammenfatning	11
Videnskabsteoretisk forståelsesramme	12
Neuropsykologisk viden	13
Definition af ASF	13
Mentalisering	14
Svag central kohærens	15
Eksekutive funktioner	16
Det limbiske system og det autonome nervesystem	17
Perspektiver og tilgange	18
Tre perspektiver på specialpædagogik	18
De uanede udviklingsmuligheder	19
Neuropsykologisk perspektiv	21
Zonen for nærmeste udvikling	22
Flow-teori	23
Situert professionalismisme	24
Relationsdidaktikkens stjernetegn	25
Analyse og diskussionsafsnit	27
Analyse og diskussion af case ift. state of the art	27
Analyse og diskussion af case ift. neuropsykologisk viden	28
Analyse og diskussion af case ift. perspektiver og tilgange	30
Metaperspektiv	32

PD Afgangprojekt

Studieretning psykologi

Via University College

Maj 2020

Modul. nr. 6741200006

Tina Humlebæk Jørgensen 264455

Tina Skjærbæk Weng 264457

Vejleder: Jørgen Lyhne

Bud på udviklingsretning for professionen	34
Konkrete og metodiske udviklingstiltag	34
Overordnede udviklingstiltag	35
Professionsrettede udviklingstiltag	36
Konklusion	36
Perspektivering	37
Litteraturliste	39
Bøger	39
Artikler.....	41
Netkilder	41
Bilag	43
Bilag 1 Opgørelse over kvalitativ spørgeskemaundersøgelse - UPP	43
Bilag 2 Interviewrapport fra UPP	44
Bilag 3 Meningskondensering og tematisering af datamateriale	54
Bilag 4 Samspil mellem hjerne og miljø	55
Bilag 5 Flowtilstandens fæmenologiske elementer	56
Bilag 6 Flow - Den naturlige balance mellem udfordringer og færdigheder	57
Bilag 7 Situeret professionalisme	58
Bilag 8 Relationsdidaktikkens stjernetegn	59

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Indledning

Fælles

I en tid med en strøm af ændringer og større krav oplever den specialpædagogiske profession (herefter profession) i stigende grad udfordringer, der vidner om, hvorvidt der foreligger klare rammer og udviklingsretning for professionen. Det specialpædagogiske felt rummer en lang række dilemmaer og udfordringer, der er svære for den enkelte at løse, hvorved professionen i stigende grad oplever et voldsomt pres i den specialpædagogiske praksis, hvorfor vi i afgangprojektet vil belyse behovet for udvikling af professionen og en retning for denne. Professionen er i vores opgave indkredset til arbejdet med normalt begavede elever med autismespektrumforstyrrelser (herefter ASF). I denne sammenhæng dækker professionen over alle medarbejdere tilknyttet specialklasser: Faste og løse vikarer, pædagoger og lærere. Som lærere i specialklasser for børn med ASF og vejleder på kommunens skoler oplever vi en profession, der udfordres af elever med øget mistrivsel og læringsudfordringer med til tider voldsomme reaktioner og låste situationer til følge. Ifølge vores UPP-undersøgelse oplever cirka 87% af professionen dagligt at være udfordret, hvilket kan antyde et behov for udvikling (Humlebæk, Weng, 2019a). Rammerne for kommuners handicappolitik er FN's handicapkonvention, samt grundprincipperne i dansk handicappolitik. Overordnet set skal ligestilling sikres og omdrejningspunktet med handicappolitikken er mødet med mennesket i omgivelserne og ikke funktionsnedsættelsen (Social og indenrigsministeriet, 2020). På microplan varetager professionen vedtagne lovgivninger, hvilket kan medføre individuelle diffuse tiltag med øget pres til følge, grundet fraværet af specialpædagogiske anbefalinger ift. at varetage det funktionsnedsatte barns behov. Når professionen oplever stigende pres, er der øget risiko for at den enkelte elev ikke får den specialpædagogiske støtte og bistand, som de ifølge bekendtgørelsen for folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogiske bistand har krav på (Børne- og undervisningsministeriet, 2020). Der er ingen ensartet konsensus ift. udvikling af professionen. Vi vil finde frem til en udviklingsretning, en faglighed, således udfordringer minimeres for professionen mhp. at optimere indsatser for elever med ASF.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Problemformulering

Fælles

På hvilken måde kan vi bidrage til en udviklingsretning, der udvikler og optimerer den specialpædagogiske indsats ift. normaltbegavede børn med autismespektrumforstyrrelser?

- Konkrete og metodiske udviklingstiltag ift. det daglige arbejde med målgruppen
- Overordnede og professionsrettede udviklingstiltag

Metode

Fælles

Afgangprojektets første del state of the art består af en redegørelse og analyse via empiri og teorier, der forklarer de udfordringer professionen står overfor. Dernæst forklares bio-psyko-social forståelsesramme som afgangprojektets videnskabsteoretiske afsæt. Herefter følger et neuropsykologisk afsnit til at forstå professionens udfordringer samt områder hvor elevgruppen er særlig udfordret. Der redegøres for ASF samt social-kognitive udfordringer som mentalisering, eksekutive funktioner, svag central kohærens samt det limbiske system og det autonome nervesystem.

Næste afsnit i afgangprojektet omhandler redegørelse af tilgange og perspektiver. Med afsæt i bio-psyko-social forståelsesramme læner vores læringsforståelse op ad Illeris's definition af læring (Illeris m.fl., 2007). Illeris definerer læringsforståelsens grundlag, som involverende biologi, psykologi og interaktion med omverdenen. Fokus i dette afsnit vil derfor være tilgange, perspektiver samt en didaktisk model, der kan bidrage til at mindske udfordringer for professionen og føre frem til en udviklingsretning, der optimerer den pædagogiske indsats.

Analyse og diskussionsafsnit vil ud fra det eksemplariske princip tage afsæt i redegjort teori, tilgange og perspektiver og ud fra eksempler i case, undersøge hvorvidt redegjort viden kan anvendes som udviklingsretning mhp. specialpædagogisk indsats.

Via Tønnesvangs udgave af Wilbers kvadrantmodel indtages metaperspektiv på den udfordrede profession. Ved at anvende kvadrantmodellen som styremodel til at skabe

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

helhed i de forskellige perspektiver søges et overblik over udviklingstiltag mhp. udviklingsretning. Herefter bud på konkrete og metodiske, overordnede og professionsrettede udviklingstiltag, der forbedrer den specialpædagogiske indsats. Den sidste del af afgangprojektet består af konklusion samt perspektivering. Til at forstå de elementer fra teori, tilgange, perspektiver og empiri som helhed i afgangprojektet har vi sigtet mod en bio-psyko-social forståelsesramme med et hermeneutisk perspektiv (Dansk Sygeplejeråd, 2011).

State of the art - Den specialpædagogiske profession

Tina W

I dette baggrundsafsnit redegøres for afgangprojektets videnskabelige og teoretiske grundlag. I det følgende findes belæg og argumenter for udfordringer i professionen, der belyser det faglige rationale for at gennemføre afgangprojektet mhp. at pege hen mod en udviklingsretning for professionen, der optimerer den pædagogiske indsats.

Case

Fælles

Eleven Alma: (15 år) normalt begavet, diagnosticeret som 13-årig med ASF, angst som komorbiditet. Alma gik i almen klasse frem til 7., hvor hun begyndte i specialklasse for normalt begavede børn og unge diagnosticeret med ASF. Alma har haft et forløb i folkeskolen præget af nederlag i sociale og faglige sammenhænge. Forældrene blev skilt, da Alma var 12 år. Hun bor med sin mor og lillebror og er hos sin far hver 2. weekend. Forældrene er ikke enige i diagnosen samt håndtering af denne.

Følgende er en samtale i det specialpædagogiske team mellem læreren Eva og pædagogen Svend efter en lektion. Eva føler sig ofte meget udfordret og frustreret i låste situationer med eleven Alma og ift. teamet:

Eva: Jeg ved ikke, hvad jeg skal stille op med Alma. Igen i dag kunne jeg ikke få hende til at lave simple grammatikopgaver. Så prøvede jeg at få hende til at lave et referat ud fra en tekst

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

- hun klappede sin computer hårdt i, blev tavs og lagde sig hen over bordet. Jeg havde brug for sparring, men var igen alene i klassen.

Svend: Øv! I går stak jeg hende en let side i matematrix, men hun gav op med det samme. Så fik hun lov til at sidde med sin mobil.

Eva: Hun lukker fuldstændig af, selvom jeg gav hende mere tid til at blive klar.

Svend: Måske skal vi være mere konsekvente og tvinge hende i gang. Vi har jo også andre elever at tage os af og begrænsede hænder.

Eva: Det hjælper jo ikke. Da jeg i går roligt bad hende gå i gang, skubbede hun til møblerne og sad derefter helt tavs.

Svend: Ja, jeg ved sgu ikke, hvad der er i vejen med hende. Hun skaber store problemer med sin adfærd.

Eva: Jeg er så frustreret! Jeg sov ikke godt i nat. Vi kommer ingen vegne. Hun bider ikke på strukturen. Hvad gør vi?

Svend: Jeg ved det virkelig ikke.

Eva: Nå, næste lektion går i gang nu. Vi skal også have implementeret kommunens nye koncept.

Analyse af empiri fra UPP

Tina H

Gennem pd-modulet "Undersøgelse af pædagogisk praksis" har vi i efteråret 2019 i en specialafdeling undersøgt den specialpædagogiske professions udfordringer i praksis med mentaliseringsvage elever med ASF(Humlebæk, Weng, 2019b). Empirigrundlaget består af en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse og en kvalitativ interviewundersøgelse.

Analyse af data fra spørgeskemaundersøgelse

Tina H

Gennem spørgeskemaundersøgelsen(Humlebæk, Weng, 2019a) var målet at undersøge udfordringer man som lærer, pædagog eller vikar kan møde i en specialklasse for børn med

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

ASF, ud fra åbne formulerede spørgsmål, således viden blev baseret ud fra respondentens perspektiv. Den univariate analyse viser, at professionen dagligt er udfordret. Vi har gennem de kvantitative svar, opgjort i Google analyse(ibid) fået indblik i udfordringernes udbredelse. Opgørelsen af frekvensfordelingen viser udbredelsen af udfordringerne til 40 % svarende til udfordret hver dag, i spørgeskemaet beskrevet som meget ofte og 46,7 % svarende til udfordret flere gange om ugen, beskrevet som udfordret ofte, samt 13 % udfordres en gang imellem. De åbne kvalitative svar har vi efterfølgende kategoriseret i et skema(bilag 1), for at skabe overblik over udfordringerne for professionen og sidenhen anvendt i udarbejdelsen af den efterfølgende interviewundersøgelse. Samlet set tegner der sig et billede af en profession, der især er udfordret ift. elever i kravsituationer, forståelsesproblemer, ved skift af aktivitet samt vrede og stress hos eleven. Ift. udfordringer i kollegialt samarbejde er forskellige syn på eleven og pædagogiske tilgange. Under andre udfordringer fylder arbejdspress og høje faglige krav, rammer med manglende hænder og tid samt manglende oplæring ift. nyansatte.

Analyse af data fra interviewundersøgelse

Tina W

For at afdække udfordringer for professionen anlagde vores kvalitative interviewundersøgelse et undersøgende formål med afsæt i fænomenologien. Via en semistruktureret interviewguide søgte vi professionens subjektive oplevelse af udfordringerne ud fra førstehåndsperspektiv(Humlebæk, Weng, 2019b). Med afsæt i en hermeneutisk analyse af interviewrapporten har vi helhedstolket interviewrapportens delelementer(bilag 2) gennem meningskondensering og tematisering(bilag 3). I det følgende rides gennemgående temaer op, hvor professionen har vist sig særligt udfordret. De tre interviewpersoner giver udtryk for dagligt at være udfordret på trods af flere års erfaring fra arbejdet med elever med ASF. Fælles for informanterne ses det, at de udfordres i egen og elevens dagsform, elever i affekt, for stort arbejdspress og manglende tid, hårdknude situationer og manglende elevmotivation. Et gennemgående tema er behovet for opkvalificering af supervision, samt behovet for daglig pædagogisk og faglig sparring. En

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

fremherskende problematik er manglen på fælles forståelse, viden og redskaber. Der efterspørges kurser og mulighed for metarefleksion. Viden defineres i denne sammenhæng som viden om tilgange, diagnoser, perspektiver, redskaber, komorbiditet såsom stress, angst, ADHD og depression. Et andet tema er informanternes oplevelse af i flere sammenhænge at være udfordret ift. den organisatoriske ramme - herunder mange personaleskift, alenetimer, fysiske rammer, pres ift. læring og udvikling, stort arbejds- og tidspres samt kollegiale konstellationer. Sidst fremhæves samarbejde mellem kollegaer, ledelse samt forældre som et gennemgående tema, der udfordrer. Samarbejdsudfordringer forstås i denne sammenhæng som manglende fælles viden og handicapforståelse, kollegiale uoverensstemmelser, tavs viden, forskellige syn på barnet; herunder blikket på barnets potentialer, modsætningsfyldte tilgange og manglende forventningsafstemning.

Den specialpædagogiske professions verden

Tina H

Specialpædagogik har fokus på tilvejebringelse af betingelser for læring og udvikling og består i at gennemføre og planlægge uddannelse og undervisning (Morken, 2008), hvilket vanskeliggøres af en, som ovenfor beskrevet, udfordret profession. I 2013 udarbejdede EVA rapporten "Specialklasser i folkeskolen - på vej mod mere inkluderende læringsmiljøer" (EVA, 2013). Rapporten er interessant i denne sammenhæng grundet et afsnit om, hvorvidt specialklasselærerne har en efteruddannelse indenfor det specialpædagogiske område. Ifølge en undersøgelse i rapporten er det på 33 % af skolerne kun 0-20 % og på 23 % af skolerne kun 21-40 % af de lærere, der underviser i specialklasserne, som har en efteruddannelse eller linjefag indenfor det specialpædagogiske område. Det viser et billede af en profession, hvis specialpædagogiske viden og kompetencer i langt fra alle tilfælde er tilegnet gennem formel specialpædagogisk uddannelse, men at en del af professionen besidder deres viden via praksiserfaringer med undervisning i specialklasserne og gennem samarbejde med kolleger. Dette kan medføre, at nyeste viden og forskning ikke når ud på skolerne og dermed ikke videreudvikles i en retning, der peger mod optimal udvikling for eleven.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Lærer Rasmus Øst Birkkjær skriver om biopsykosociale perspektiver i specialpædagogikken (Birkkjær, 2017). Han skitserer via empirisk afsæt i interviews med lærere på specialområdet et billede af en profession, der er præget af gældende paradigmer og pragmatiske ambivalenser, da de tilgange, der anvendes, er i modstrid med nyere hjerneforskning om neuroplasticitet og med lærernes forholdemåder, som baseres på relation og kontekst. Birkkjær beskriver en indlejretthed hos lærerne ift. at agere ud fra egen specialpædagogisk praksiserfaring, samt en eklektisk anvendelse af den strukturelle del af Teacch konceptet (ibid). Birkkjær beskriver professionen med særlige kompetencer inden for struktureret og forudsigelig undervisning, både i arbejdet med planlægning af dagen men også ift. ændringer, hvor det er vigtigt at forberede eleven grundigt på disse. Samtidig har professionen en god relationskompetence, der er anerkendende og med åbenhed i tilgangen til elevernes perspektiver samt en høj grad af tålmodighed. Der peges på at lærernes faglige selvforståelser har værdimæssig stillingtagen i praksis som væsentligt element og at elevens adfærd forstås i kontekst. Birkkjær forklarer, at lærerne har et ambivalent forhold til det system de agerer indenfor, som i stor udstrækning hviler på en medicinsk tilgang, men den biomedicinske tilgang accepteres, når den kan skabe ro og deltagelsesmuligheder for eleverne. Ambivalenser i forhold til lærernes professionelle forholdemåder og uoverensstemmelser mellem anvendelse af medicin og naturvidenskabelig teori, kan pege på mangel på en begrebsliggørelse af mødet mellem neurovidenskab og pædagogik. Birkkjær peger på en sammenkobling af paradigmerne lærerprofessionalisme og neurovidenskab, hvor en viden om hjernen samt lærernes forholdemåder kan føre til en fælles pædagogisk retning i tråd med nyeste viden og forskning inden for bio-psyko-sociale perspektiver, hvor der hersker et ressource- frem for mangelsyn på barnet. Birkkjær forklarer at det bio-psyko-sociale og plastiske udviklingsperspektiv kan sammenkoble relations- og helhedsorienteringen i pædagogisk praksis fremfor de mangelfokuserede logikker.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Den specialpædagogiske professions vilkår

Tina W

For at forstå retningen for udvikling af professionen er det væsentligt at vende blikket mod vilkår, der indvirker på professionens praksis. Ydre påvirkninger kan ikke ændres, men udfordringerne kan belyse, hvor udviklingsretningen kan drejes hen og give en pejling ift. viden og redskaber professionen kan have gavn af for at få bedst mulige betingelser i en omskiftelig verden.

Det specialpædagogiske felt er under påvirkning af politiske og økonomiske diskurser under indflydelse af divergerende logikker, der skaber krydspres for professionen. Uddannelsesforsker Leif Moos taler om en række styringslogikker med modstridende værdier og normer, der ofte fungerer samtidigt med dilemmaer til følge for professionen (Moos, 2010). Gennem de senere år er der større fokus på markedslogikken og den bureaukratiske logik, som bla. ses gennem den indgribende modernisering og effektivisering skolerne er undergået. Det har medført større styring af professionslogikken i form af f.eks. målinger, ressourcetildeling, detaljerede planer og krav, hvilket begrænser professionen i udfoldelse af viden og kompetencer. Eftersom råderummet til professionelt at varetage den enkelte elevs behov ikke altid er fyldestgørende opstår et etisk dilemma. Samtidig udfordres professionslogikken af offentlighedslogikken, der handler om, at skolerne skal leve op til kommunale, lokale, samt forældres forventninger (ibid). Disse væsensforskellige interesser skaber et krydspres for professionen at navigere i, hvilket kan foranledige uetiske og ukvalificerede beslutninger i praksis med stress og konflikter til følge.

Den specialpædagogiske elevgruppe dækker i dag over en stor diversitet med komplekse og vidtrækkende vanskeligheder, øget mistrivsel og læringsproblematikker. Eleverne har undertiden udviklet selvskadende adfærd, stress, angst, skolevægning og manglende selvværd. Ifølge børne- og ungdomspsykiater Søren Hertz og psykolog Jørn Nielsen er andelen af børn, der har fået en psykiatrisk diagnose steget med 5 % fra 2010-2017 (Hertz, Nielsen, 2018). Det stiller krav til professionen ift. viden om diagnoser og komorbiditeter, samt viden om mistrivsel og læringsproblematikker.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Ifølge Nikolas Rose har vi et paradigmeskifte fra psykologiens til psykiatriens århundrede, hvilket falder i tråd med Brinkmanns anskuelser om en diagnosekultur, hvor diagnoser er en del af vores kommunikation og samfundet patologiserende (Szulevicz, Tanggaard, 2015).

Diagnosekulturen skaber dilemmaer og paradokser for professionen. Eksempelvis kan diagnose tænkning stigmatisere og afføde tunnelsyn på eleven, hvilket kan mindske elevens udviklingsmuligheder, men samtidig kan professionens viden om diagnose føre til didaktiske overvejelser, der fremmer udviklingsmuligheder. Paradoksalt udredes og diagnosticeres flere børn, samtidigt med at den politiske og økonomiske diskurs vidner om besparelser (Illeris, 2015). I det specialpædagogiske felt fører besparelserne til flere elever pr klasse, særdeles pressede elever ved ankomst i specialklasse (ibid), samt en forringelse af den organisatoriske ramme til følge.

Ifølge Katrin Hjort, professor i pædagogik og uddannelsesforskning, møder professionen konkurrerende krav i overgangen fra velfærdsstat til konkurrencestat, hvilket skaber dilemmaer og krydspres mellem faglig fornuft, forvaltningsfornuft og forretningsfornuft - ofte modstridende hensyn professionen skal tage i komplekse situationer, der balanceres mellem viden, erfaring, evner og etik (Hjort, 2011). Forandringer og krav, som konkurrencestaten iværksætter, har professionen knapt tid til at indstille sig på, inden næste forandringsbølge kommer. Tiltagende nye krav øger mistrivsel for professionen med manglende motivation og overskud til følge (ibid). Det kan være svært at forene konkurrencestatens ambitioner med arbejdet i det specialpædagogiske felt, hvor der er et særligt behov for individuelle hensyn. Dette kan føre til en udfordret professionsetik (ibid). Professionen må navigere i stadig større ydre pres, hvilket kan give anledning til øget indre pres med konsekvenser i det specialpædagogiske felt. Elevens udvikling er betinget af professionelle voksne og udfordres det specialpædagogiske felt får det konsekvenser for pædagogikken og professionen.

Sammenfatning

Tina H

Det fremgår af redegørelsen og analysen af state of the art, at professionen er udfordret på flere områder, hvilket viser, at der er behov for en udviklingsretning for professionen mhp.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

optimering af den specialpædagogiske indsats for børn med ASF. Den viden og erfaring kan vi anvende som grundlag for intervention. Vi har fundet frem til, at der er behov for neuropsykologisk viden, tilgange og perspektiver. I det følgende redegøres for relevant viden, vi mener kan udvikle professionen med afsæt i en bio-psyko-social forståelsesramme.

Videnskabsteoretisk forståelsesramme

Tina H

Intentionen i det bio-psyko-sociale videnskabssyn er at integrere det biologiske, det psykologiske og det sociale, ved at forholde sig til samspillet mellem alle tre komponenter(Hertz, 2010a). Inspirationen fra den transdisciplinære videnskabstradition med rødder i antropolog og kommunikationsforsker Gregory Batesons arbejde, beskriver at helheden udgør mere end summen af de enkelte dele og måden, delene spiller sammen på er afgørende. At de informationer der ikke passer ind, der repræsenterer det forskellige, kommer til at udgøre en afgørende del af helheden(Hertz, 2010b). Set ud fra et transdisciplinært perspektiv, beskrives ikke blot sammenhængen mellem de tre adskilte faglige discipliner, men det beskriver den helhed, som skaber mere end summen af de tre komponenter og som bedst tager vare på udvikling(Hertz, 2010a). Ideen om de uanede muligheder bliver det centrale element, hvor fokus bliver at se ud over det bio-psyko-sociale. Det betyder, at det biologiske bliver formet i det psykologiske og sociale møde med omgivelserne, hvilket medvirker til, at hjernen i dette samspil får muligheder for at udvikle sig. I den moderne udviklingspsykologiske forskning repræsenteret af f.eks. Daniel Stern(ibid) understreger de udviklingspsykologiske teorier, at psykologisk modning og fortsat udvikling sker i en proces, der varer hele livet, igennem et konstant dialogisk og interaktivt samspil med omgivelserne.

I den internationale neurovidenskabelige forskning, som beskæftiger sig med bio-psyko-sociale sammenhænge, udtrykkes det bl.a. af Cicchetti, at *“ændringer, som fremkaldes af læring og i kraft af sociale og psykologiske erfaringer, skaber forandringer i mønstrene af*

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

nervecellers og synapsers forbindelser og på den måde forandringer i selve nervecellernes funktion”(Hertz, 2010a, s.109). Denne viden peger på, at det biologiske potentiale er afhængig af de miljømæssige påvirkninger, hvilket stemmer overens med de moderne udviklingspsykologiske teorier om en optimisme ift. muligheder for udvikling og forandring. Dermed bliver det bio-psyko-sociale videnskabssyn foreneligt med disse forskningsresultater. Psykiater Søren Hertz taler ind i dette bio-psyko-sociale udviklingssyn om en forpligtelse overfor børn og unge ift. at overveje, hvordan vi kan deltage udviklingsfremmende, med viden om hjernens plasticitet og evne til forandring i kraft af erfaring, således børn og unge får lyst og mod til at deltage i det sociale samspil, der kan bidrage til bio-psyko-social modning og dermed også videreudvikle hjernen(Hertz, 2010c).

Neuropsykologisk viden

Definition af ASF

Tina W

ASF betegnes som en grundlæggende biologisk neurologisk udviklingsforstyrrelse, som indvirker på den mentale udvikling(Fleischer, From, 2017) og ses for første gang som en neuro-udviklingsforstyrrelse i diagnosesystemet ICD 11 fra 2018 (WHO, 2018). Den mest anvendte definition af ASF fremførte den engelske psykiater Lorna Wing i 1979(Kaland,2008). Ifølge Wing er ASF en triade af forstyrrelser, der omfatter svækkelse ved følgende tre adfærdstræk: Socialt samspil, kommunikation og forestillingsevne - herunder repetitive og stereotype fremtrædelsesformer. For at opfylde kriterierne for diagnosen skal vanskeligheder indenfor alle tre områder i triaden forekomme. På baggrund af udsving i intensiteten af symptomer og karakteristika præsenterede Wing det autistiske spektrum, som model til at forklare autistisk diversitet(Frith, 2005). Afhængig af det levede liv, udviklingstrin og kontekst optræder symptomer på forskellige stadier i livet med varierende intensitet (ibid).

Ifølge Kaland ledsages diagnosen ofte af komorbiditeter som f.eks. angst, stress, depressioner, opmærksomheds- og sanseforstyrrelser, hukommelsesproblemer og bipolar lidelser(Kaland, 2008). Alt efter grad, variation og komorbide tilstande kan den autistiske

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

hjerne i varierende grad være påvirket mere eller mindre i alle hjernens funktioner. Scanning af den autistiske hjerne viser nedsat aktivitet i funktionelle forbindelser. Nyeste forskning indenfor autismeområdet drejer sig om sammenhængen mellem de funktionelle forbindelser og empati, eksekutive funktioner og central kohærens (Fleischer, From, 2017).

Mentalisering

Tina H

Mentalisering kommer af udtrykket "theory of mind"(ToM). Vi anvender begrebet mentalisering i tråd med Uta Friths forklaring, som beskriver mentalisering som en medfødt mekanisme, der foregår automatisk og dybt ubevidst, via en forholden sig til andre menneskers mentale tilstande mhp. at forudsige deres adfærd(Frith, 2005). Mentaliseringsevnen gør det muligt at forestille sig og forstå andres indre oplevelsesverden, hvilket er forudsætningen for medfølelse, medindlevelse og empati(Hart, 2009). Simon Baren-Cohen, Alan Leslie og Uta Frith opstillede i begyndelsen af 1980'erne hypotesen om manglende evne til mentalisering hos mennesker med ASF(Frith, 2005). De fandt frem til, at personer med ASF specifikt har problemer med tænkning omkring mentale tilstande og ikke med at drage slutninger i almindelighed. Ydermere fandt de, at en dysfunktion i det neurale grundlag kan være kilden til den manglende mentaliseringsevne(ibid). Mentaliseringsvanskelighederne viser sig f.eks. ved, at mennesker med ASF har svært ved at forudse andres opførsel og de bagvedliggende intentioner, samt vanskeligheder med at forklare egen adfærd og forstå, hvordan andre opfatter denne. De kan desuden have svært ved at gennemføre en gensidig samtale grundet den manglende evne til at indleve sig i andres følelser og tanker(Pedersen, Haracopos, 1999).

Der er siden forsket i den neurologiske forståelse af mentalisering. I 1990'erne fik den italienske hjerneforsker Rizzolatti et gennembrud i den neurale forståelse af imitation af adfærd ved opdagelsen af nerveceller kaldet spejlneuroner(Hart, 2009). Spejlneuronerne, som er en del af et større hjernesystem, forbinder handlinger og iagttagelser og betyder at "den anden" er repræsenteret i hjernemønstre. Undersøgelser fra USA peger på, at personer

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

med ASF ikke har så velfungerende spejlneuroner i hjernen, hvilket medfører manglende forudsætninger for at sætte sig ind i andres følelser og aflæse ansigtsudtryk(Thybo, 2013). Viden om mentalisering fører til en dybere forståelse af den forstyrrede kommunikative og sociale udvikling, der kendetegner personer med ASF.

Svag central kohærens

Tina W

Den tyske udviklings- og neuropsykolog Uta Frith fremfører begrebet svag central kohærens gennem sin forskning indenfor ASF. Svag central kohærens er en dysfunktionel informationsbearbejdning, der viser sig gennem vanskeligheder ved at skelne relevante fra irrelevante informationer, detaljefokus frem for helhed og konkret virkelighedsopfattelse (Frith, 2005). Ved svag central kohærens er generalisering vanskelig, da det er svært at processere ligheder og fællesmængde mellem to situationer, eftersom forståelse af fællesmængde forudsætter evnen til at kunne opløse helheder i delelementer(Fleischer, From, 2017). Grundet manglende meningsforståelse kan der opstå modstand mod ændringer eller nye situationer og skabe problematikker vedrørende overblik, selvkontrol, fleksibilitet, rigiditet og stress. Ved svag central kohærens fokuseres på detaljen frem for helheder, hvorfor der er behov for mere tid til bearbejdning, segmentering og perception for at undgå tab af informationer, samt forstå situationen. Graden af udfordringerne ved svag central kohærens varierer fra person til person(ibid).

Nyeste forskning viser, at funktionelle forbindelser i den autistiske hjerne kan være anormale. Teorien kaldes "dyskonnektivitetsteorien" og vedrører insufficiante forbindelser på langs af hjernen. Der skabes uorden i systemerne pga. for mange eller for få forbindelser i og mellem forskellige områder(ibid). Frith taler om, at informationsbearbejdningen finder sted i et meget stort neuralt dynamisk system, der dels er top-down-styret, dels bottom-up-styret. For den autistiske hjerne er det svært at få de to informationsveje forenet. Frith antager ud fra forskning om den autistiske hjerne, at bottom-up-styret bearbejdning er dominerende, eftersom der er problemer med top-down-styret bearbejdning(Frith, 2005).

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Eksekutive funktioner

Tina H

For at forstå eksekutive dysfunktioner hos personer med ASF, forklares i det følgende begrebet eksekutive funktioner med fokus på Anne Vibeke Fleischers definition af kolde og varme processer og hvordan børn med ASF kan være ramt i de eksekutive funktioner(Fleischer, From, 2017).

Begrebet eksekutive funktioner(herefter EF) er en del af de kognitive funktioner og kan beskrives som det værktøj, vi bruger til problemløsning. De fire trin, der beskriver EF er at få en idé, at planlægge, at udføre og at vurdere og evt. justere(Fleischer, From, 2017). EF er ikke placeret et bestemt sted i hjernen, men er betinget af et komplekst samspil og er et samlet neuropsykologisk begreb for en overordnet kapacitet til at koordinere kognitive processer for at nå et givent mål. Disse processer består af målrettethed, initiativ, planlægning, udførelse, vurdering og kontrol af impulser(ibid). Hos personer med ASF ses ofte, at EF er udsatte. De får få idéer og har svært ved at se alternative nye udveje, så ved forhindring i udførelsen, går de nemt i stå(Fleischer, 2013).

I nyere forskning i eksekutive færdigheder ses på motivationelle og følelsesmæssige faktorer, der inddeles i hovedkategorierne dorsolaterale, som involverer pandelappen, også kaldet kolde processer samt varme processer, som beror på de hjernenetværk, der findes i den orbitofrontale del af pandelappen. Den danske neuropsykolog Anne Vibeke Fleischer har en skarp definition af kolde og varme EF, som kan anvendes i en forståelse af, hvad barnet har svært ved og hvordan intervention kan tilrettelægges, så de individuelle behov bedst muligt tilgodeses(Fleischer, From, 2017). Begreberne adskilles i teorien, men i praksis arbejder de sammen. De kolde processer kaldes de kognitive eksekutive færdigheder, og består af arbejdshukommelse, planlægning orienteret mod et mål og problemløsning. Disse færdigheder kommer i funktion, når beslutningstagningen baseres på ræsonnement og logik. De varme processer består af følelsesmæssig regulering og social ræsonnement, hvor det drejer sig om sammenhængen ml. det, man præsenteres for og den belønning, som der tilknyttes(Ibid).

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Det eksekutive funktionsniveau er forbundet med en grad af genetisk arvelighed og en grad af miljøpåvirkning(ibid). Da EF påvirkes af miljøet, kan man tale om hjernens evne til formbarhed, plasticitet, hvilket betyder, at en indsats ift. personer med eksekutive vanskeligheder vil nytte. Personer med ASF er ramt i EF, men afhængig af graden af autisme, vil disse komme til udtryk på forskellige områder(ibid). I en lettere grad af ASF hos normaltbegavede eller velbegavede, med et godt sprog og mindre begrænsning i adfærdsrepertoire og sociale kompetencer, vil der være forskel på de nedsatte EF. Der kan være veludviklede kolde EF ved skolefag og teknisk problemløsning, og samtidig kan der i sociale sammenhænge med krav til initiativ og emotionel fleksibilitet, være nedsatte EF. (ibid).

Personer med angst udviser nedsatte EF, grundet undgåelsesadfærd, da de holder fast i de kendte og sikre rammer, som er det modsatte af de EF, hvor det netop handler om at udsættes for udfordringer, for noget nyt eller vanskeligt. Angstlidelse kan have direkte indflydelse på EF, idet arbejdshukommelse og fleksibilitet nedsættes.

EF er afhængige af læring og erfaring, men samtidig hjernemæssig modning. At de er dynamiske betyder ydermere, at der foregår en vekselvirkning med den ydre struktur i miljøet, og afhængig af hvor meget indre struktur personen har, jo større ydre struktur kræves iværksat.

Det limbiske system og det autonome nervesystem

Tina W

Ifølge hjerneforsker og læge Kjeld Fredens viser den biologiske forskning, at mennesker med ASF kan have medfødte skader i det limbiske system(Fredens, 2012). Hart forklarer det limbiske system, som skabt til at sikre overlevelse og undgå ubehagelige, farlige eller truende situationer. Det limbiske system handler ud fra en følelsesmæssig struktur, hvis funktion er at sortere, hvad der sker internt og eksternt(Hart, 2009). Det limbiske system er tæt forbundet med det autonome nervesystem. For at sikre overlevelse modtager og scanner amygdala i det limbiske system konstant efter sensoriske impulser fra hele hjernen og kroppen for potentiel fare for at sikre overlevelse. Vurderes fare igangsættes det autonome nervesystem, der

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

består af to systemer med modsatte funktioner: Det parasympatiske system, der er kroppens beroligende system. Her aktiveres "fastfrysningaktiviteten". Det sympatiske nervesystem kaldes organismens arousalsystem og kontrollerer bla. kamp-flugt reaktioner(ibid). Positive og negative tilstande vil blive kropsligt indlejret i følelser og erfaringer, der forefindes i amygdalas ubevidste hukommelsesfunktion. Tidligere oplevelser genkendes hurtigt gennem amygdalas hukommelsesfunktion og kan føre til varig angst/frygt. Amygdalas hukommelsesfunktion er ikke disponibel for bevidst bearbejdning(ibid).

Hippocampus er afgørende ift. indlæring og hukommelse. Hippocampus indeholder korttidshukommelsen og klassificerer og opbevarer stimuli, hvorefter det lagres i langtidshukommelsen(ibid). Hippocampus har mange receptorer for stresshormoner og påvirkes ifm. vedvarende traumer, depression og stress. En stresset hippocampus kan svinde ind og funktionen belastes, hvorved hukommelsen påvirkes samt interfererer med affektreguleringen(ibid).

Perspektiver og tilgange

Tre perspektiver på specialpædagogik

Tina W

Ifølge professor Nilholm findes tre specialpædagogiske perspektiver, som er fremherskende i det specialpædagogiske felt: Det kompensatoriske-, kritiske- og dilemmaperspektivet. Nilholm anskuer specialpædagogikken for at indeholde en positiv og en negativ side. Han taler for, at det er positivt at kompensere for en funktionsnedsættelse, men der er en fare for at den funktionsnedsatte kan fremstå marginaliseret og stigmatiseret(Kirkebæk, 2010). Fremkomsten af det relative handicapbegreb frem for det medicinske viser ifølge Nilholm, at funktionsnedsættelsens grad er afhængig af, hvordan omgivelserne er organiseret(ibid). Indenfor specialpædagogikken er det kompensatoriske perspektiv udbredt. Perspektivet tager afsæt i en medicinsk og psykologisk tradition, hvor fokus er på diagnosen og individets mangler. Der søges efter neurologiske og psykologiske årsager til problemer og der iværksættes kompenserende tiltag for at kompensere for problemer iboende barnet(ibid).

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Det kritiske perspektiv er kendetegnet ved at have et kritisk blik på det kompensatoriske perspektiv. Fokus er, at årsager til individets vanskeligheder må søges i forhold udenfor individet og i sociale processer. Det kritiske perspektiv søger øgede rettigheder for funktionsnedsatte, en skole, der kan rumme alle samt at undgå marginalisering og stigmatisering. Det kritiske perspektiv har baggrund i det konstruktivistiske perspektiv, identitetspolitik og integrations- og inklusionsaspektet (ibid).

Med baggrund i uddannelsessystemets modsigelsesfuldhed og kompleksitet er dilemmaperspektivet ifølge Nilholm et dialektisk perspektiv. I det specialpædagogiske felt opstår dilemmaer på baggrund af oppositionelle interesser. Dilemmaer er modsætninger, der bør ansues fra flere perspektiver, hvorfor dilemmaperspektivet kritiserer det kompensatoriske og kritiske perspektiv for ensidigt at ansue dilemmaer. Funktionsnedsættelsen er ikke kun individuel, men også en social konstruktion(ibid).

De uanede udviklingsmuligheder

Tina H

Følgende begrundes perspektivet om de uanede udviklingsmuligheder for børn med fokus på alvor og uhelbredelig optimisme, som en tilgang for professionen.

Ifølge børne- og ungdomspsykiater Søren Hertz er der ud fra det bio-psyko-sociale videnskabssyn faglig grobund for at møde børn med kombinationen af alvor og uhelbredelig optimisme(Hertz, 2010a). Uhelbredelig optimisme kan ses som sproglig modpol til forstyrrelser og tilstande, som beskrives som kroniske eller uhelbredelige. Alvoren ligger i bevidstheden om de hjernemæssige biologiske udfordringer. Hertz anvender optimistisk tilgang i en forståelse, der betyder, at der indgydes håb hos barnet(ibid).

Hertz har i sin tilgang i sit undersøgende arbejde en grundlæggende værdi, at enhver undersøgelse må forholde sig til barnets udviklingspotentialer(ibid). Udtrykket "uanede udviklingsmuligheder" beskriver de muligheder der anes, når vi er på udkig efter dem. Hos alle personer kan udviklingspotentialer opdyrkes, selvom de ikke umiddelbart fremstår. For at mulighederne opstår kræver det, at vi er på udkig efter dem, en udfordring af egen

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

forforståelse samt et samarbejde ift. at give mulighederne liv via håb og modet til at være med til at udvikle dem(ibid).

Hertz har videreudviklet ideen om at se adfærd og emotioner som invitationer til andre fra Dr. Peter Lang, som har en anerkendende undersøgelsestilgang(ibid). Hertz inspireres til en insisterende nysgerrighed ift. at forstå og forholde sig til det ikke umiddelbart forståelige. Fokus flyttes fra individet og dennes umiddelbare uformåen og dermed pointeres det særlige i, at fællesskabet skal tage vare på invitationen og skabe forandring ved at fokusere på samspil, relationer og udviklingsmuligheder. Hertz beskriver vigtigheden i en bevægelse fra den individuelle oplevelse af utilstrækkelighed, at blive betragtet som problemet, til en erkendelse af, at individet i invitationen gør opmærksom på noget, der har afgørende betydning for alle, hvilket skal anerkendes. Det bliver vigtigt at forholde sig til barnets invitation, med en optimistisk tilgang. En undersøgelse for udviklingspotentialer handler både om børns invitationer til omgivelserne, men også om invitationer fra dem, der deltager i undersøgelsen. At man som fagprofessionel hjælper både forældre og profession med at få øje på deres invitation og barnets invitation til dem. Tilgangen kan give mulighed for at møde forældre og profession uden fokus på spørgsmål om skyld, men med opmærksomhed mod et fælles ansvar for udvikling mhp. en proces der bidrager til udvikling for alle. Hertz fremhæver fokus på det sociale samspil som guideline ifm. indsatsen for børn med ASF, idet han nævner det umodne barn, der har svært ved at indgå i socialt samspil, som centralt for forstyrrelsen. Set fra et bio-psyko-socialt perspektiv kan begrebet umodenhed stimulere nysgerrigheden ifm. hvad der bedst bidrager til modning/udvikling. Professionen skal rette fokus på det sociale samspil og se børns adfærd som invitationer, idet øjet så vil få øje på, at børnene gerne vil det sociale, men har en usikkerhed ifm. hvorledes de formår det. Via spejlnerveceller er børnene på udkig efter, om relationerne omkring dem tror og forventer af dem, at de kan mere, end de giver udtryk for(ibid). Udfordringen i dette skal tilgås ved at skabe rammer, så barnet grundet tydelige forventninger får mod til at vise mere end vanligt. Hertz taler om en forbundethed der opstår fra barnet til den voksne pga. troen på barnets formåen. Børn med ASF opfattes umiddelbart som mindre optaget af andre mennesker, befindende sig i deres egen begrænsede verden. Professionen må derfor skabe optimale betingelser via et

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

anderledes socialt samspil, hvor barnet oplever en forbundethed, i fællesskabet som ramme for udvikling, for at barnet kan spejles i troen på udviklingsmuligheder, således muligheden for at forholde sig mere undersøgende til andre menneskers intentioner, følelser og tanker opstår. Disse ændringer i det anderledes sociale samspil kan skabe afgørende bevægelse i børnenes udfordringer med at arbejde mere problemløsende og målrettet.

Neuropsykologisk perspektiv

Tina W

I det følgende redegøres for neuropsykologisk perspektiv med baggrund i Lurias teori og Fleischers holistisk neuropsykologisk perspektiv.

Den russiske psykolog og læge Aleksandr Luria er grundlægger af den moderne neuropsykologi, der defineres som forholdet mellem processer i hjernen og adfærd, kognition og følelsesliv. Neuropsykologi er en tværfaglig videnskabelig disciplin, der har sit ophav i humanistisk videnskab og naturvidenskabelig tradition (Thybo, 2013). Et metaperspektiv på neuropsykologi viser, at neuropsykologi tager afsæt i traditionel neuropsykologisk vidensforståelse og hører ifølge Scharmers vidensteori ind under dels eksplicit viden, dels viden som proces, hvorved hensigten med neuropsykologisk intervention bliver med afsæt i viden om hjerneprocesser i samspil med det aktuelle miljø og dennes betydning for adfærden (Bro, Løw, Svanholt, 2013). Neuropsykologi er blevet forstået reduktionistisk, som reducerende al adfærd til et spørgsmål om hjernens funktion. Kritikere har ikke taget højde for Lurias grundlæggende antagelse, om at hjernen udvikler sig i samspillet mellem hjernens dysfunktion og miljø (bilag 4).

I Danmark har Lurias tanker fået betydning for især børn med udviklingsforstyrrelser (ibid). Neuropsykologisk udredning kan give svar på, hvilke hjerneprocesser, der er udfordret og via pædagogiske værktøjer og didaktiske overvejelser kan lærings- og udviklingsmuligheder fremmes (Thybo, 2013).

Fleischer taler om holistisk neuropsykologi, hvilket betyder, at den intervenerende skal se på det hele menneske og inddrage miljøer omkring den diagnosticerede, udover at se på den

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

hjernemæssige dysfunktion(Fleischer, 2013). Sigtet med holistisk neuropsykologisk perspektiv er et blik på alle evner og kompetencer ved diagnosticerede med en udviklingsforstyrrelse og fremme disse ved at tilrettelægge et miljø, der dels er udviklende, dels kompenserende, hvilket stiller krav til professionen, samt forældre omkring barnet med ASF(ibid). Diagnosen er ikke en undskyldning for manglende seen ind i den diagnosticeredes potentialer og udviklingsmuligheder. Neuropsykologien giver via udredning forklaringer på vanskeligheder og skaber herved forudsætninger for at tilrettelægge den rette intervention. For den udfordrede profession er der fare for, at diagnoser kan blive en hæmsko for udvikling og komme til at virke stigmatiserende og fremme begrænsninger frem for udvikling(Thybo, 2013).

En holistisk neuropsykologisk intervention vil sigte mod at reducere eller kompensere for de vedligeholdende faktorer og bygge på beskyttende faktorer. Med fokus på viden om grundlæggende neuropsykologiske principper ift. sammenhængen mellem hjerne-miljø-adfærd(Fleischer, 2013) sættes fokus på samspillet mellem hjernens dysfunktioner og vedligeholdende og beskyttende faktorer i miljøet, der dels vedligeholder problemet og dels beskytter mod forværring. Ift. intervention kan beskyttende og vedligeholdende faktorer ses ud fra miljø og indre faktorer(ibid). Eftersom ASF er en neuropsykologisk udviklingsforstyrrelse, kan dette perspektiv bidrage til en neuropsykologisk opmærksomhed, der foranstalles på baggrund af neuropsykologisk viden.

Zonen for nærmeste udvikling

Tina H

Den russiske psykolog Lev Vygotsky definerer internaliseringsprocessen, hvor funktioner der er under udvikling foregår, som den nærmeste udviklingszone(Hart, 2009). Vygotskys inddeling af børns kommunikationsproces foregår i tre udviklingszoner: 1. barnets mestringsområde, 2. barnets nærmeste udviklingszone og 3. uden for barnets mestringsmuligheder og ressourcer. Han pointerer at alle højere funktioner er målet af social interaktion og at omsorgspersonens rolle er at fungere som stillads for de færdigheder, barnet er på vej til at mestre. Dette sker ved at give rum for afprøvning i dets nærmeste

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

udviklingszone samt hjælpe barnet igennem zonen uden for dets mestringsmuligheder(ibid). For børn med ASF kan opgaveløsning være meget krævende bl.a. grundet neuropsykologiske vanskeligheder, hvilket kan medføre en følelse af at yde over evne for blot at opnå en lille forbedring(Thybo, 2013). Professionen må derfor skabe grobund for længere perioder med små succesfulde ændringer, der på sigt kan medføre varige ændringer i livet. Professionen skal have opmærksomhed rettet mod, om målet med opgavetyper er en automatisering af færdigheder, hvor opgavens sværhedsgrad ligger tæt på barnets aktuelle kompetencer og læring dermed konsolideres, den assimilative læring. Faren ved dette kan være, at en manglende udvikling kan forekomme. Hvis barnet i forsøget på at nå et mål, får mange fejl og manglende succesoplevelser kan motivationen forsvinde og en destruktiv nederlagsfølelse kan forekomme. Hvis professionen formår at ramme zonen for nærmeste udvikling, som ligger midt imellem de to beskrevne niveauer, kan barnet i bedste fald komme i flowtilstand(Thybo, 2013).

Flow-teori

Tina W

I det følgende redegøres for flowteori afgrænset til definition af teorien. Flowteori har baggrund i positiv psykologi og er udviklet af Csikszentmihalyi, professor i psykologi. Ifølge Csikszentmihalyi bør flowtilstanden være et pædagogisk ideal, da eleven her er optimalt udfordret, fokuseret og emotionelt så engageret at læring kan lagres(Knoop, 2006). Ved optimal udfordring i læreprocesser, reagerer kroppen med positive emotioner for at få os til at fortsætte med aktiviteten(ibid). Når aktiviteter opleves nydelsesfulde og meningsfyldte skabes indre drivkraft(Thybo, 2013). Flowtilstanden er kendetegnet ved en række fænomnologiske elementer, der forekommer ved en fuldstændig fordybelse af en aktivitet, som optager hele den psykiske energi(bilag 5). For at opnå dette flow er der en række kriterier ved miljøet, der gør sig gældende: Fjernelse af distraherende faktorer, tydelig feed-back, tilpasning af udfordringer, håndterbare regler, konkrete motiverende mål samt mulighed for initiativ uden at stå til ansvar(Knopp, 2006). I flowtilstanden er det vigtigt, at udfordringer og

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

kompetencer er afstemt ift. hinanden mhp. at forebygge kedsomhed ved at undgå underudfordring og stress og angst ved overudfordring(bilag 6).

Situeret professionalisme

Tina H

Den specialpædagogiske praksis udgør en kompleksitet som Lektor Lotte Hedegaard-Sørensen definerer med det teoretiske begreb situeret professionalisme (Hedegaard-Sørensen, 2013). Arbejdet i klasserummet indeholder uforudsigelighed, hændelser og beslutninger som træffes undervejs, hvilket situeret professionalisme henviser til. Professionens praksis fremkommer ikke ud fra færdige koncepter og teorier, som medfører bestemte instruktioner og handlingsforslag, men foregår situeret med faglige skøn og teoretisering. Situeret professionalisme er udviklet i relation til arbejdet med børn og unge med ASF via forskellige studier af det specialpædagogiske felt(ibid). Situeret professionalisme indfanger det, at viden udfolder sig i relation til praktiske situationer, hvor speciallærerens kompetence til at improvisere i den konkrete undervisningssituation gennem handling, justering, vurdering, refleksion og teoretisering er den fremtrædende form. Ifølge Hedegaard-Sørensen har professionens forståelse af specialpædagogisk viden sit udspring i specialpædagogiske og kompensatoriske programmer og koncepter, som trækker på medicinsk og psykologisk viden, men denne viden kan ikke umiddelbart overføres til praksis(ibid). Hedegaard-Sørensen pointerer at den situerede professionalisme hovedsageligt skaber speciallærerens praksis samt orienterer speciallæreren i den. Den situerede viden er forankret i et betydningsfællesskab, der er lokalt fortolket på den enkelte skole. Betydningsfællesskabet fremtræder med en fælles enighed om, hvordan professionen skal forstås og hvordan situationer defineres. Dette får betydning for måden hvorpå speciallæreren vurderer, reflekterer og justerer i selve situationen i klasserummet samt den efterfølgende refleksion.

Situeret professionalisme i udfordrende læringssituationer bygger på en viden om elevernes funktionsnedsættelser, men det pædagogiske og didaktiske arbejde kan ikke alene baseres på funktionsnedsættelsen(ibid). Professionen må udvikle den didaktiske og pædagogiske

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

refleksive kompetence med udgangspunkt i konkrete situationer fra praksis, hvilket indebærer en nysgerrig undersøgelse af forholdet mellem elev og situation.

Kompetencen består i italesættelse og bevidstgørelse om, hvilke specialpædagogiske metoder og handlinger, der er egnet på et givent tidspunkt, ift. hvem og hvorledes i relation til konkrete situationer. Hedegaard-Sørensen beskriver praksisfortællinger, som en måde at analysere og udvikle professionalisme og praksis på (bilag 7). Via praksisfortællinger får professionen mulighed for at identificere, analysere og evaluere praksissituationer og derved opnå forståelse for hvordan den faglige kultur og faglighed indgår i det videnslandskab som praksissituationerne er forbundet med.

Relationsdidaktikkens stjernetegn

Tina W

Ifølge Thybo er didaktik et værktøj, der skal styre læreprocesser og skabe optimale læringsbetingelser for den lærende (Thybo, 2013). Han har udarbejdet en udvidet relationsdidaktisk grundmodel kaldet "Relationsdidaktikkens stjernetegn" (bilag 8). Thybos model for didaktisk relationstænkning viser sammensætningen af ni didaktiske hovedbegreber, der indgår i en helhed og påvirker hinanden indbyrdes (Thybo, 2013). Thybo fremhæver fire store styrkeområder ved relationsdidaktikken: Arbejde med didaktiske hovedbegreber i dynamiske sammenhænge, inddragelse af den lærendes læringsforudsætninger, kontekstens betydning for læring og sidst inviterer modellen professionen til at reflektere over egen didaktik, som kan lede frem mod større nøjagtighed i undervisningen og igangsættelse af professionens egen læring og refleksioner (ibid). Modellen adskiller sig fra tilsvarende didaktiske modeller på flere områder og i det følgende ses ind i udvalgte begreber, som Thybo fremhæver, der skiller modellen ud.

Begrebet tegn i modellens midte er et omdrejningspunkt for modellens øvrige didaktiske begreber. I undervisningen skal professionen være opmærksom på signaler fra den lærende, som viser om undervisning er på rette spor eller om der skal foretages tilpasninger (ibid). Ifølge Thybo er det svært at definere den pædagogiske sensitivitet, der bemærker tegnene. Her

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

tales om en tavs, intuitiv, men vigtig viden, der er svær at sætte ord på, men ikke desto mindre vigtig at være bevidst om(ibid).

Modellen udvider oprindelige rammefaktorer såsom lovgivning, organisatoriske rammer, samarbejde mellem lærere osv., ved at inddrage den kontekst undervisningen foregår i. Ifm. begrebet kontekst anvendes begrebet kontekstualiseret læring, der handler om læring i sociale og praktiske kontekster(ibid). I kontekstualiseret læring er, udover faglighed, den professionens personlighed vigtig for læring, da læringen afhænger af professionens evne til at danne relation, være en god rollemodel, skabe rette forventninger til arbejdsprocessen og positiv stemning(ibid). I den didaktiske relationsmodel tilføjer Thybo relationskompetencen, da denne er afgørende ift. udbyttet i praksis. Relationskompetencen handler om at se, møde og forstå et andet menneske på dets præmisser og afstemme egen adfærd, samtidig med at bevare relationens kvalitet samt autencitet i konteksten(ibid). I relationskompetencen vægter Thybo især begrebet anerkendelse. For at opbygge selvværd og troen på sig selv er det vigtigt at blive set, mødt, forstået, anerkendt og respekteret ift. egne valg og handlinger. I dette felt kommer professionens evne til mentalisering på spil og der stilles specifikke krav til faglig og personlig dømmekraft ift. at kunne afstemme relationen(ibid).

Thybo tilføjer modellen elementet opretholdende faktorer for ikke-læring. I denne sammenhæng forstået som modstand mod læring, der kan opstå på baggrund af forsvarsmekanismer eller psykologiske mekanismer, kontekst og neuropsykologiske vanskeligheder, der kan forhindre refleksion og læring. Derudover nævner Thybo, at andre arenaer udover skolen kan være en opretholdende faktor for ikke-læring (ibid).

Begrebet læringsforudsætninger ser på den lærendes forudsætninger for at kunne tage del i undervisning og tilegne sig ny viden og færdigheder. I en neuropædagogisk forståelsesramme vil disse læringsforudsætninger i høj grad være påvirket negativt af medfødte neuropsykologiske vanskeligheder. Potentiallet for læring ligger indenfor zonen for nærmeste udvikling, hvorfor det er vigtigt at centrere personens læringsmål her. Thybo nævner, at læringsforudsætningerne skal ansues i et dynamisk perspektiv hvor der løbende reflekteres over den lærendes ændrede forudsætninger(ibid). Thybos model læner sig op ad en bio-psyko-social forståelsesramme, idet den favner forståelsesrammens elementer.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Analyse og diskussionsafsnit

Tina H

Gennem analyse og diskussion af case vil vi i det følgende afprøve, hvordan state of the art, redegjort neuropsykologisk viden, perspektiver og tilgange har sin berettigelse mhp. bud på udviklingsretning for professionen, der udvikler og optimerer den specialpædagogiske indsats ift. målgruppen. Analyse og diskussion foregår ud fra det eksemplariske princip, idet der foreligger mere viden end det er muligt at medtage i eksempler på analyse. Vel vidende at der i samme eksempel ekskluderes anden viden, bliver kriterierne at fremhæve eksempler på, hvorledes redegjort viden kan være til gavn for udvikling af professionen.

Analyse og diskussion af case ift. state of the art

Tina H og Tina W - obs delt i tekst

Tina H: Professionen har, som det ses i afsnittet "den specialpædagogiske professions verden", forskellige specialpædagogiske kompetencer og viden, som i høj grad er tilegnet via praksiserfaringer og kollegialt samarbejde, hvilket Eva og Svend i case er eksempler på. Ud fra kulturen i specialklasserne anvendes specialpædagogisk viden om teacch, som strukturel kompenserende strategi for Alma. Deres mangelsyn på Alma fører til en ensidig forståelse af hende, hvor en bio-psyko-social forståelse kunne vise vejen til et resourcesyn. Eva har tålmodighed og en anerkendende tilgang overfor Alma, men udfordres i sin viden om neuropsykologi og specialpædagogiske tilgange, hvilket kommer til udtryk som frustration. Eva og Svend er udfordret i samarbejdet grundet deres forskellige syn på perspektiver og tilgange og mangel på en fælles retning, hvilket er medskabende til, at de i samarbejdet kun formår at udtrykke frustrationer. Eva står i et etisk dilemma ift. Svends forslag om tvang, da hun både vil anerkende sin kollega, men samtidig ikke kan stå inde for tilgangen.

Tina W: Der kan være flere årsager til en udfordret profession - bla. udefrakommende faktorer, som beskrevet i state of the art. I case sættes Eva i krydspres mellem sin professions- og etiske logik ift., hvordan hun skal forvalte sin tid versus elevens særlige behov. Udfordres

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

professionen kan der forekomme uetiske og ikke-kvalificerede beslutninger i praksis med stress og konflikter til følge og professionen kan opleve svækket dømmekraft, hvilket får indvirkning på de muligheder, professionen ser i barnet.

Det er tydeligt, at Svend er påvirket af diagnosekulturen. Han har et stigmatiseret blik på Alma og ser ikke udviklings- og læringsmulighederne, men derimod problemet iboende Alma. Det forholder sig lidt anderledes med Eva, der viser viljen til at finde løsninger, men mangler viden. Samfundets politiske og økonomiske diskurs spiller en rolle ift. professionens praksismuligheder. I case ses Svend begrænset pga. mængden af opgaver, samt den organisatoriske ramme. Katrin Hjort beskriver, det krydspres og dilemmaer professionen kan havne i, når der skal navigeres mellem udefrakommende forventninger og faglig fornuft i en begrænset organisatorisk ramme. Når professionen oplever dilemmaer foretages valg, der kan stride mod den etiske fornuft, hvilket kan presse professionen ud i beslutninger, der ikke er hensigtsmæssige for den enkelte elev, som vi ser i case ift. Svend.

Analyse og diskussion af case ift. neuropsykologisk viden

Tina H og Tina W - obs delt i tekst

Tina H: I case understreges manglen på neuropsykologisk viden. Hos Svend ses det bl.a. med en utilstrækkelig viden om mentalisering og EF, idet han i samtalen med Eva ikke ved hvad de skal stille op med Alma og foreslår, at de kan tvinge hende i gang. Han trækker evt. på tidligere praktiske erfaringer, hvilket ikke fordrer udvikling og læring, da tvang ikke vil hjælpe Alma grundet neuropsykologiske udfordringer. At Alma afviser lærerne, kan være tegn på manglende mentaliseringsevne, da hun har svært ved at føre en samtale. Svend kan selv have udfordringer med at mentalisere, hvilket ses ved, at han ikke forsøger at forholde sig til Almas mentale tilstand for at kunne forudsige hendes adfærd, men blot udtrykker, at Alma har store adfærdsmæssige problemer. Evas manglende viden ift. mentaliseringsudfordringer hos børn med ASF viser sig ved, at hun bliver frustreret og mangler redskaber til at forstå Alma, trods sin anerkendende tilgang. Hun mangler viden om, at Alma kan have svært ved at forudse Evas intentioner med hende i undervisningen, og Alma forstår måske ikke sin egen adfærd, hvorfor hun har brug for at Eva forstår adfærden og hvordan den virker på andre.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

En viden om EF og ASF kan hjælpe Svend og Eva til et bedre udgangspunkt for at vurdere Almas udfordringer i undervisningen og tilrettelægge denne. Hvis udfordringen ligger i manglende evne til at få ideer og problemløse, de kolde processer, kan de hjælpe med igangsætning og planlægning, i stedet for at give en, i deres vurdering, let opgave, som hun selv kan løse. Hvis angsten har påvirket Almas EF er hendes arbejdshukommelse og fleksibilitet nedsat og hun vil derfor have svært ved opgaveløsning. Set ud fra vanskeligheder med EF har Alma også udfordringer i de varme processer. Det ses ved, at hun har svært ved følelsesmæssig regulering, hun smækker computeren hårdt i og lægger sig hen over bordet. Hun mangler hjælp til at forstå sammenhængen mellem skolearbejdet og meningen med det. EF kan også være nedsatte grundet undgåelsesadfærd pga. angst, og det kan være årsagen til den uhensigtsmæssige adfærd hun udviser.

Som beskrevet i afsnittet om EF påvirkes disse af miljøet grundet hjernes plasticitet. En ændret indsats med neuropsykologisk viden om mentalisering og EF vil derfor skabe bedre forudsætninger for gode betingelser for et godt læringsmiljø og mindske fastlåste situationer.

Tina W: I case fremgår det, at professionen har udfordringer med at få Alma til at arbejde med skolefag, hvilket skaber frustrationer og følelsen af utilstrækkelighed kommer til at fylde især hos Eva.

I samtalen i case udebliver refleksioner om neuropsykologisk viden vedr. ASF og svag central kohærens. Der samtales ikke om, hvorvidt neuropsykologiske udfordringer kan være årsag til Almas afvisning af skolearbejde. Det er vigtigt, at professionen reflekterer over og forstår, at Alma via sin adfærd bla. fortæller, at hun ikke kan løse opgaverne, som de er tilrettelagt. Kva ASF har Alma udfordringer ved bla. kommunikation og i case viser Alma tydeligt, at hun ikke kommunikerer i traditionel forstand, men derimod tydeligt gennem afvisninger. Når Alma afviser referatskrivning kan det skyldes svag central kohærens, der giver hende udfordringer med at skelne relevante fra irrelevante informationer. Derfor kan Eva med fordel danne overblik og stilladsere opgaven for Alma. Med neuropsykologisk viden vil Eva og Svend have bedre forudsætninger for at vurdere Almas adfærd og have et bredere grundlag for didaktiske overvejelser.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

I vores definition af ASF beskrives diagnosen ofte at være ledsaget af komorbiditeter, hvilket er tilfældet for Alma, der har angst. I case ses, at professionen ikke reflekterer over, at Almas til tider voldsomme reaktioner, afvisende eller resignerende møde med skolearbejde kan have baggrund i amygdalas igangsættelse af enten det sympatiske eller parasympatiske nervesystem. Almas krop kan være i alarmberedskab og for at sikre læring og udvikling bør professionen vide at langvarig stress og angst kan skade hjernens evne til at huske og lagre viden. Mislykkede læringsituationer kan tillige medføre et negativt narrativ for Alma, hvorfor det er vigtigt, at professionen møder hende med opgaver, der kan honoreres.

For professionen uden tilstrækkelig viden om ASF, svag central kohærens, samt det limbiske system/autonome nervesystem kan Alma komme til at fremstå ubegavet, ufleksibel, rigid og uden vilje til samarbejde og uden selvkontrol. Med afsæt i neuropsykologisk viden kan udfordringen for professionen mindskes ved at tilrettelægge undervisning, der tager højde for vanskeligheder, der er knyttet til diagnosen. Case viser, at neuropsykologisk viden er en god forudsætning at besidde i arbejdet med børn med ASF mhp. at sikre mulighed for læring og udvikling. Mangel på neuropsykologisk viden kan føre til en udfordret profession, der oplever frustrationer som i tilfældet i case.

Analyse og diskussion af case ift. perspektiver og tilgange

Tina H og Tina W - obs delt i tekst

Tina H: I case ses Eva med viden og kompetencer, der stemmer overens med at handle situeret, i det hun vurderer og reflekterer i undervisningen og improviserer ift. at sadle om ifm. materiale til Alma. Set udfra Vygotskys læringsperspektiv om zonen for nærmeste udvikling om tilpassede udfordringer ift. kapacitet og ressourcer, rammer valget ud over Almas læringsniveau. Årsagen kan være manglende viden om Almas neuropsykologiske udfordringer. Konsekvensen ses i Almas udadreagerende reaktioner pga. manglende motivation og en nederlagsfølelse. Svend og Eva har behov for at udvikle praksis og professionen ved at italesætte handlinger og specialpædagogiske virkemidler samt en bevidstgørelse omkring disse. Dette kan foregå i et reflektivt forum via praksisfortællinger

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

med opmærksomhed på Alma og konteksten samt egen faglige kultur jvf. afsnit om situeret professionalismisme.

I case ses tydeligt, at Eva og Svend handler ud fra den faglige kultur de er en del af, som er influeret af det medicinske paradigme om, at problemet er iboende individet. Eva virker opgivende overfor Svend, men samtidig med en nysgerrighed efter at forstå Alma og hvad der er på spil. Hertz' tilgang om de uanede udviklingsmuligheder og fokus på uheldelig optimisme kan være en vej til at forstå Alma og sætte en positiv udvikling i gang for professionen. En ændring af nuværende opfattelse af Alma, til en optimistisk tilgang og fokus rettet mod at få øje på det problemfyldte som en invitation til at se Alma, der trods neuropsykologiske udfordringer, gerne vil spejle sig i en tro på voksne, der tror på hendes formåen. Hun inviterer de voksne via udadreagerende og introverte reaktioner. Alma prøver via invitationen fællesskabet af, for at se om hun er betydningsfuld i dette og kan grundet sin ASF være usikker på, hvorledes hun formår det sociale samspil i skolen. Eva og Svend skal skabe en forbundethed til Alma via et samspil, hun formår at deltage i, så hun ser sig selv som vigtig i fællesskabet, da det er udviklende for hende. De professionelle har ansvaret for at fællesskabet, i form af teamet, skal tage vare på invitationen og skabe forandring og udviklingsmuligheder ved at fokusere på konteksten via samspillet og relationerne i klassen og udenfor skolen. Et samarbejde med professionen omkring Alma samt forældrene, bliver derfor en vigtig del af dette. Eva og Svend skal turde tro på, at nysgerrighed kan anvendes som et vigtigt redskab, for at få øje på det, der ikke lige umiddelbart ses. Tilgangen kræver, at viden og samarbejde omkring de uanede muligheder sættes i fokus for at kunne udvikle professionen i denne retning.

Tina W: Case viser en profession, der ikke har mange tilgange og perspektiver at trække på. Der handles ud fra individuel mangelfuld viden om specialpædagogiske tilgange og perspektiver. I case formår Eva og Svend ikke at afstemme udfordringer ift. Almas kompetencer, hvorved Alma oplever ikke at kunne honorere stillede opgaver. For at skabe læring og udvikling for Alma kan der arbejdes ud fra flow-teori og undgå stress og angst, der forårsages af opgaver over niveau. Ud fra et holistisk neuropsykologisk perspektiv vil Eva og

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Svend have nemmere ved at bringe Alma i flow, eftersom neuropsykologisk udredning kan give svar på, hvilke hjerneprocesser, der er udfordret og via pædagogiske værktøjer og didaktiske overvejelser kan lærings- og udviklingsmuligheder fremmes. I dette perspektiv står diagnosen ikke alene. Det omgivende miljø inddrages også. Svend og Eva har ikke den fornødne viden og ser ikke, at der kan være andre faktorer, såsom Almas tidligere erfaringer, forældrenes skilsmisse, forældrenes uenighed vedr. diagnose, der kan indvirke på Almas vanskeligheder i skolen.

I case ses, at det kompensatoriske perspektiv er herskende. Såvel Eva som Svend forsøger sig med kompenserende tiltag for at få Alma til at lykkes. Desværre for dette perspektiv bliver fokus på Almas mangler og ikke på at finde frem til potentialer.

Kendetegnende for samtalen i case er, at Eva og Svend er udfordret. Udfordringen er, at de ikke har viden og redskaber til tværfaligt udviklende samarbejde, ej heller refleksionsrum, organisatorisk ramme eller tid. Thybos didaktiske relationsmodel vil være et nyttigt redskab for professionen i case at arbejde ud fra. Modellen kan give en retning for, hvorledes Eva og Svend kan samtale om Alma og hendes muligheder for læring og udvikling. I samtalen i case forsøger Svend og Eva at evaluere undervisningen, men opnår ingen metarefleksion over tilgang, positionering, forhindringer for læring mm. Eva og Svends fokus er på, hvad Alma ikke gør. Det er tydeligt, at de mangler redskaber og merviden til at udvikle praksis. For at sikre mulighed for læring og udvikling i det specialpædagogiske felt er det vigtigt med en eklektisk tilgang, en bred viden om perspektiver og tilgange, samt tilpasse niveauet ift. barnet.

Metaperspektiv

Tina W og Tina H - Obs delt i tekst

Tina W: I analyse og diskussionsafsnittet har vi behandlet anvendte teorier, perspektiver og tilgange, hvor fokus har været at se elev og profession i kontekst og med opmærksomhed rettet mod udviklingspotentialer for professionen. Det står klart, at professionen er udfordret af bl.a. indefra- og udefrakommende krav og forventninger, etiske dilemmaer og manglende viden, hvor samarbejde kan fremme udviklingstiltag ift. teori og tilgange mhp. øget læring for eleven og færre fastlåste situationer til følge.

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

I det følgende indtages et metateoretisk perspektiv på den udfordrede specialpædagogiske profession via Tønnesvangs fortolkning af Wilbers kvadrantmodel ud fra kvadrantlogisk fænomenanalyse mhp. professionsrettede udviklingstiltag ift. udvikling og optimering af den specialpædagogiske indsats (Tønnesvang, Hedegaard, Nygaard, 2013).

Tina H: Kvadrantmodellen er dialektisk i de fire kvadranter og skaber overblik og forståelse over helheden og kompleksiteten i genstandsfeltet ud fra flere perspektiver på en gang. Modellen giver os mulighed for at få indblik i, hvorledes der kan handles kompetent og præcist samt udnytte interne og tværfaglige samarbejdsmuligheder.

Kvadrantanalysen er udarbejdet af Tina H og Tina W

<p style="text-align: center;">Individuelt - internt Jeg</p> <p>Personlig dagsform Indre pres/udfordret Ethiske dilemmaer Individuelle videnslandskaber</p> <p>Udviklingstiltag: Efteruddannelse Kurser</p>	<p style="text-align: center;">Individuelt - eksternt Dét</p> <p>Stress Elev i affekt og låste situationer Arbejdspres Uløste opgaver Uetiske og ikke-kvalificerede beslutninger i praksis med stress og konflikter til følge Mangel på viden om diagnoser+komorbiditeter Mangel på viden om neuropsykologi Mangel på viden om perspektiver på læring og tilgange Mangel på redskaber i samtalen om elev Manglende refleksive fællesskaber</p> <p>Udviklingstiltag: Tilgængeligt Weng og Humlebæk vidensbibliotek om ASF, neuropsykologi, perspektiver, tilgange samt bidrage med redskaber til samtaler.</p>
<p>Genstandsfelt: Den udfordrede specialpædagogiske profession</p>	
<p style="text-align: center;">Kollektivt - internt Vi</p> <p>Udfordrende kollegialt sam.arb.: Forskellige syn på barn og potentialer, manglende viden, tavs viden, uoverensstemmelser, handicapforståelser,</p>	<p style="text-align: center;">Kollektivt - eksternt Dem, de og deres</p> <p>Diagnosekultur Diskurser, retningslinier Tværfagligt samarbejde Forældresamarbejde</p>

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

forventningsafstemning, modsætningsfyldte tilgange og perspektiver Sam.arb.med ledelse: Forventningspres, manglende indflydelse og tydelig ledelse Sam.arb. med forældre: Syn på barnet Daglig pædagogisk og faglig sparring Teamdynamik Udviklingstiltag: Afholdelse af kurser for forældre, profession om tilgange og perspektiver til lærings- og udviklingsmuligheder Udvikling af skole/hjemsamarbejde Kultur om videndeling Fælles kurser om neuropsykologi Redskaber til udviklende teamsamarbejde Pædagogiske møder: Udvikle praksis og professionalisme via model Relationsdidaktikkens stjerne tegn og refleksive samtaler	Ledelsesniveau PPR samarbejde Forældresamarbejde Organisatorisk ramme Udviklingstiltag: Indlede samarbejde med ledelsen og PPR-psykolog vedr. opkvalificering af supervision Indlede samarbejde med ledelsen vedr. den organisatoriske ramme Kommunale opgaver ift. videndeling Bidrage med en viden om bio-psyko-social forståelse Model for forældresamarbejde Drøftelse på institutionelt og kommunalt niveau af relevante tiltag ift. specialpædagogikken i centerafdelinger
---	--

Bud på udviklingsretning for professionen

Tina H

Gennem arbejdet med afgangprojektet ses i ovenstående kvadrantmodel bud på udviklingstiltag, der angiver en professionsudviklende retning. I det følgende belyses konkrete og metodiske bud på udviklingstiltag i det daglige arbejde med børn med ASF via praksiseksempler samt eksempler på overordnede og professionsrettede udviklingstiltag.

Konkrete og metodiske udviklingstiltag

Tina W og Tina H - Obs delt i tekst

Tina H: I øvre højre kvadrant har vi fundet frem til udviklingstiltag, der vedrører tilegnelse af viden om neuropsykologi, perspektiver og tilgange, som professionen her og nu kan anvende og udføre som konkrete og metodiske udviklingstiltag, der optimerer den specialpædagogiske indsats. Eksempelvis kan professionen med neuropsykologisk viden hjælpe eleven til at strukturere opgaver ned i mindste detalje ved at fungere som frontallapper, finde meningsfyldte opgaver for eleven, ramme zonen for nærmeste udvikling, aflæse introvert og

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

ekstrovert adfærd i forståelsen af svag mentaliseringsevne. Med viden om hjernes stressreaktioner og angst og dennes indvirkning på kroppen, kan professionen forsøge at forstå elevens adfærd og nedbringe stress ved at fjerne evt. synlige stressfaktorer i læringsituationer. Disse eksempler på tiltag vil medvirke til færre fastlåste situationer og større mulighed for udvikling for eleven.

Tina W: I arbejdet med elever med ASF navigerer professionen i skiftende scenarier, hvor der er meget på spil, hvilket nødvendiggør en eklektisk tilgang baseret på pædagogiske følsomhed og situeret professionalisme. Vi har i afgangprojektet fremstillet viden om tilgange og perspektiver, der kan give en palet af viden til anvendelse for professionen i udfordrende situationer. Eksempelvis kan flow-teori i låste situationer tage afsæt i elevens interesser mhp. at eleven får lyst til at arbejde, hvorved narrativet i læringsituationen ændres. Det holistiske neuropsykologiske perspektiv kan skabe opmærksomhed på, hvorledes samspillet mellem hjerne og miljø medfører en given adfærd. At få øje på invitationen i elevens adfærd som beskrevet i Hertz perspektiv på potentialer, kan åbne for et nøjere blik på bagvedliggende årsager. Professionen kan via samtaler med forældre fortælle hvordan elevens adfærd ses som invitation til samarbejde og sammen kan de hjælpe hinanden med at få øje på potentialerne hos eleven og udvikle et konstruktivt skole-hjemssamarbejde. Thybos relationsdidaktikkens stjernetegn kan anvendes ved didaktiske overvejelser for at finde frem til, hvad der i den givne situation er på spil - før, under og efter.

Overordnede udviklingstiltag

Tina W og Tina H - Obs delt i tekst

Tina H: I nedre højre kvadrant har vi fundet frem til overordnede udviklingspunkter, der er en forudsætning for at udvikle professionen. På institutionelt niveau spiller ledelsen en vigtig rolle i at igangsætte en professionsrettet udvikling ved at skabe den organisatoriske ramme for implementering af tiltag nævnt i kvadrantmodellen samt fastsætte en fælles bio-psyko-social forståelsesramme for professionen.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Tina W: Ledelsen har til opgave at skabe kultur og rammer for refleksion og tværfagligt samarbejde - f.eks gennem opkvalificering af supervision i samarbejde med PPR og definere en retning for forældresamarbejde. For at sikre en overordnet professionsrettet udvikling er det vigtigt med en drøftelse på institutionelt og kommunalt niveau af relevante tiltag ift. specialpædagogikken i specialklasser. Her kunne kommunale opgaver ift. videndeling være et tiltag.

Professionsrettede udviklingstiltag

Tina W

I nedre venstre kvadrant er fælles for udviklingstiltag vidensfremmende kurser iht. beskrevne teorier og redskaber til professionelt udviklende teamsamarbejde samt udvikling af kompetence til refleksive samtaler, da samarbejde er essentielt ift. at optimere den pædagogiske indsats for målgruppen. Kultur for videndeling internt i specialklasser og pædagogiske møder, der udvikler professionen, bør prioriteres højt.

Konklusion

Fælles

Ved at arbejde os igennem problemstillingen har vi fået nogle svar, der viser en vej væk fra state of the art univers og frem til en udvikling, der er up to date pædagogisk, således udfordringer mindskes og udvikling fremmes for den specialpædagogiske profession, hvorved indsatsen for børn med ASF optimeres.

Som svar på vores problemformulering konkluderer vi, at en udviklingsretning indenfor redegjort viden i en bio-psyko-social forståelsesramme har en positiv betydning for professionen ift. at kunne optimere indsatsen og minimere udfordringer. Vi er opmærksomme på, at vi ikke kan ændre de samfundsmæssige politiske og økonomiske diskurser for det specialpædagogiske felt, men vi kan tilføje professionen viden og redskaber til at navigere i den konstante strøm af ændringer.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Vi kan stille viden til rådighed via vidensbibliotek, kurser og vejledning, men det er op til professionen at anvende den i praksis. Vi er klar over, at professionen kan falde tilbage i vante, velkendte mønstre i udfordrende situationer på trods af ny viden og igangværende professionsudvikling. I forandringsprocesser er det vigtigt at tage højde for, at forandringens hastighed er forskellig for aktørerne og kan for nogen forekomme uoverkommelig. Vi mener, at den optimale løsning for at komme i mål med en udviklingsretning af professionen fordrer en ledelse, der er indstillet på forandring og herunder ændring af kulturen og i samarbejde med os er med til at angive en vision for udviklingsplanerne.

Perspektivering

Tina W og Tina H - Obs delt i tekst

Tina H: Jvf. konklusionen faciliteres kompetenceudvikling af professionen gennem nævnte udviklingstiltag samt en organisatorisk rammesætning, der gør det muligt for professionen at udvikle sig indenfor. På trods af tiltagene kan det være svært for professionen at kombinere ny viden med praksis. For at sikre ny viden som en del af professionens og organisationens kultur, skal en samarbejdende kultur understøttes - f.eks. professionelle læringsfællesskaber med fokus på udvikling af refleksionskompetence og praksis.

Gennem professionelle læringsfællesskaber med fokus på didaktisk undersøgelse, refleksion og handling, kan professionen udvikle en samarbejdende kultur (Brandsen m.fl., 2019). Samarbejdsformen understøtter professionens undersøgende og reflekterende tilgang, hvor noget nyt opstår. Systematiske og strukturerede reflekterende dialoger f.eks. reflekterende team eller Karl Tomms Spørgehjul er en vej i dette. Fundamentet for udvikling af professionen gennem refleksiv tilgang er knyttet til double-loop-læringen om, at organisatorisk forandring samtidig drejer sig om at udvikle professionelles værdier eller mindset (ibid).

Tina W: En forudsætning for at udvikling kan foregå i eks. professionelle læringsfællesskaber er skabelsen af refleksionsrum. Til at forklare forskellige former for refleksion kan Maturanas domæneteorier anvendes (Ryberg, 2006). Maturanas tre domæner viser, hvordan forskellige

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

logikker, som vi forstår og beskriver verden ud fra, skaber forskellige former for meningsdannelse, refleksion og bestemte vinkler på en sag. Kendskab til domæneteorien kan afklare, hvilket handlingsdomæne, der tales ud fra og kan forklare eventuelle uenigheder, fordi der kommunikeres ud fra forskellige domæner og logikker(ibid).

Vi har talt om udviklingsretning for professionen i den bio-psyko-sociale forståelsesramme. I processen bør ligeledes tages højde for, at forældre får viden og forståelse for tiltag, der er relevante for elevens trivsels-, lærings-, og udviklingsmuligheder. I forældresamarbejdet bliver refleksion, positionering, professionel dømmekraft og etik derfor vigtigt i et ligeværdigt møde.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Litteraturliste

Bøger

Brandsen, M.(red.), Alnor, L., Kaspersen, S., Kirkegaard, N., E., Mogensen, O., K., Møller, H., Olesen, D., L.,Tange, N. (2019). Nye veje mod professionelle læringsfællesskaber - PLF i en dansk skolepraksis. Dafolo. Kap. 1

Bro, K., Løw, O., Svanholt, J. (2013). Psykologiske perspektiver på intervention - i pædagogiske kontekster. Dansk psykologisk Forlag A/S, Kap. 1.

Fleischer, A. V. From, K. (2017) Eksekutive funktioner hos børn og unge. Dansk psykologisk forlag. Kap. 5.

Fleischer, A. V (2013). Om hjerne, miljø og adfærd. Neuropsykologisk perspektiv på intervention. In Bro, K., Løw, O., Svanholt, J. Psykologiske perspektiver på intervention - i pædagogiske kontekster. Dansk psykologisk Forlag A/S, Kap. 1, 3.

Fredens, K. (2012). Mennesket i hjernen. En grundbog i neuropædagogik. Hans Reitzels Forlag, 2. udgave. Kap. 5

Frith, U. (2005). Autisme - En gådes afklaring. Hans Reitzels forlag. 2.udgave. kap. 1, 4, 5, 9.

Hart, S. (2009). Den følsomme hjerne. Hans Reitzels Forlag. København. Kap. 1, 2, 3, 4, 5, 7

Hedegaard-Sørensen, L. (2013). Inkluderende specialpædagogik - Procesdidaktik og situeret professionalisme i undervisningen. Akademisk forlag. København. Kap. 2, 4

Hertz, S. (2010a). Børne og ungdomspsykiatri - Nye perspektiver og uanede muligheder, Akademisk forlag. Kap. 3, 4, 5, 11, 14.

Hertz, S. (2010b). There is a crack in everything. In Brinkmann S. Det diagnosticerede liv. Forlaget Klim. Kap. 4.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Hjort, K. (2011). Velfærdsdilemmaer-om konkurrerende velfærdsmodeller og nye dilemmaer for de professionelle. In Hedegaard, K. M. Krogh-Jespersen, K.(red.). Professionsdidaktik - grundlag for undervisning i professionsrettet uddannelse. (side 46-85). Forlaget Klim.

Humlebæk T., Weng T. (2019b). Mentalisering - en praksisudfordring - Spørgeskema og interview. Undersøgelse af pædagogisk praksis. Pædagogisk diplomuddannelse. University College Lillebælt.

Illeris, K. (red.), Jarvis, P., Wenger, E., Engeström, Y., Mezirow, J., Ziehe, T. (2007). Læringsteorier. 6 aktuelle forståelser. Roskilde Universitetsforlag. Kap 1.

Illeris, K. (2015). Læring i konkurrencestaten. Kapløb eller bæredygtighed. Samfundslitteratur. Kap. 8.

Knoop, H. H. (2006). Om kunsten at finde flow i en verden, der ofte forhindrer det. In Knoop, H. H., Lyhne J. (Red.). Et nyt læringslandskab -Flow, intelligens og det gode læringsmiljø. Psykologisk Forlag.

Kirkebæk, B. (2010). Almagt og afmagt. Specialpædagogikkens holdninger, handlinger og dilemmaer. Akademisk Forlag, København. Kap. 2

Moos, L. (2010). Diskurser og styringslogikker i kampen om demokratisk dannelse; i: Moos & Krejsler (red): Klasseledelse, Dafolo.

Morken, I. (2008). På dansk ved Bjørn Nake: Normalitet og afvigelse - specialpædagogiske udfordringer - en introduktion, Kap. 3

Pedersen, L., Haracopos, D.(1999): Aspergers syndrom - Fra diagnose til behandling. In Haracopos D., Jørgensen S. L., Callesen K., Pedersen L. De grundlæggende psykologiske forstyrrelser Kap. 2 s.45-54. Forlag Videnscenter for Autisme

Ryberg, B. (2006). Refleksive processer. I Ledelse i refleksive processer. JCVU's forlag.

Szulevicz, T., Tanggaard, L. (2015). Pædagogisk-psykologisk praksis mellem psykometri, konsultation og inklusion. Hans Reitzels Forlag. Kap. 4.

Thybo, P. (2013) Neuropædagogik - Hjerne, liv og læring. Hans Reitzels Forlag, Kap. 7, 10, 11, 14.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Tønnesvang, J., Hedegaard B. N., Nygaard E. S (2013). Kvadrantmodellen - en introduktion.
Forlaget Klim

Artikler

Birkkjær Ø.B. (2017) Bio-psykosociale perspektiver i specialpædagogikken. Dansk pædagogisk tidsskrift, 1986-2017: Kritik af synlig læring, nr 02, s.26-35. 15.05.2017

Hertz, S. (2010c) ADHD - selve forkortelsen forstyrrer vores nysgerrighed. Pædagogisk psykologisk tidsskrift, 47. årgang, nr.4, 2010

Hertz, S., Nielsen, J (2018): Det er ikke børnene, der er problemet. Politiken, Kronik, 21.09.2018

Kaland, N. (2008). Har de kognitive autismehypotesene bestått tidens test?
Specialpædagogik - tidsskrift for specialpædagogik og inklusion, 3.

Netkilder

Børne-og undervisningsministeriet (2020). Regler for specialundervisning. Lokaliseret d. 17.5.2020 på <https://www.uvm.dk/folkeskolen/laering-og-laeringsmiljoe/specialundervisning/regler-for-specialundervisning>

Danmarks evalueringsinstitut, EVA rapport (2013). Specialklasser i folkeskolen. Kap. 7. Lokaliseret d.17.5.2020 på <https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/unu/spm/275/svar/1491307/1898587.pdf>

World health organisation (WHO). The International Classification of Diseases. ICD-11. 6A02 Autism spectrum disorder. Lokaliseret d. 17.05.20 på <https://icd.who.int/browse11/l-m/en#/http://id.who.int/icd/entity/437815624>

Humlebæk, T., Weng, T.(2019a). Spørgeskemaundersøgelse UPP. Lokaliseret d.17.5.2020 på <https://docs.google.com/forms/d/1C8BWOfti9VyH5mbT9SkW7NhB1cKjPXgJ3Xmlexq0FH4/e/dit#responses>

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Social og indenrigsministeriet (2020). Rammer og politik for dansk handicappolitik.
Lokaliseret d. 17.5.2020 på <https://sim.dk/arbejdsumraader/handicap/handicappolitik/>

Dansk sygeplejeråd (2011). Tre kvalitative forskningstilgange. Hermeneutik. Lokaliseret d.
17.05.20 på
<https://dsr.dk/sygeplejersken/arkiv/sy-nr-2011-12/tre-kvalitative-forskningstilgange>

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

Bilag

Bilag 1 Opgørelse over kvalitativ spørgeskemaundersøgelse - UPP

Opgørelse over kvalitative åbne svar fra spørgeskemaundersøgelsen "Mentalisering - praksisudfordring - Spørgeskema og interview".

I skemaet ses situationer, hvor den specialpædagogiske profession er udfordret:

<p>Udfordringer i forhold til elever:</p>	<p>I kravsituationer Kravafvisende ift. opgaver/aktiviteter Elev går ikke i gang med sit skolearbejde, men laver mange overspringshandlinger, ender ofte i en lille konflikt Misforståelser med sammenbrud til følge ift. hvad eleven tænker, og om de ønsker det de giver udtryk for Hvis en opgave/situation ikke giver mening for eleven at eleverne fx. kan acceptere ændringer til egen fordel - fx. egen tid/fri leg, men ikke kan acceptere ændring til et andet fag/aktivitet Svært ved ændringer/skift Manglende behovsudsættelse Konflikter i fri leg Eleven har svært ved at indgå i sociale sammenhænge</p>
<p>Udfordringer i forhold til samarbejde:</p>	<p>Professionelle med hver sit syn på og kendskab til eleven og til tilgange Pædagogiske tilgange Hvordan hjælpes eleven til udvikling af potentialer Arbejdet er meget energikrævende og det er ofte nødvendigt At vende situationer med kollegaer for at forblive professionel</p>
<p>Gentagne udfordringer i undervisningen fra samme elever:</p>	<p>Vrede, forståelsesproblemer, tavshed Stress som giver sig udslag i at føle sig misforstået, måske pga. andet syn på hvad der skulle ske, så deres forventninger ikke står mål med deres tanker Forvirring, vrede, rigiditet Eleven stresses og har svært ved at hæmme adfærd</p>
<p>Andre udfordringer:</p>	<p>Arbejdspres Høje faglige krav Mange lærerskift i en klasse Rammerne - ikke tid og hænder nok Manglende oplæring i forhold til nyansatte</p>

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

Bilag 2 Interviewrapport fra UPP

Interviewpersoner (herefter IP): Tina Humlebæk Jørgensen og Tina Weng

Deltagere:

I=informant

I1: Indskolingspædagog, nyansat, erfaring fra specialafd./voksne med ASF

I2: Lærer på mellemtrin, erfaring fra almen og fra centerafdeling

I3: Lærer i udskoling, erfaring fra almen og fra centerafdeling

<u>Mentalisering:</u> Hvilke overvejelser gør den professionelle sig ift. elever med svag mentaliseringssevne?	
IP	1. Kan du fortælle om en oplevelse, hvor du følte dig udfordret ift. en elev med mentaliseringsvanskeligheder?
I1 der kan opstå konflikter ved oprydning af legetøj, når eleverne ikke er lige hurtige til oprydningen, hvorved en elev går i affekt og kaster med legetøj og slår, mens og en anden elev bliver rigtig ked af det.
I2 jeg har en elev, der har kæmpe modstand på læsebånd. Han gider ikke læse, lægger sig på gulvet. Ofte optrappes konflikten.
I3 jeg kan nogle gange blive udfordret i, at eleverne ikke lige kan trække den i 2 minutter, hvis jeg lige er i gang med at undervise og det er ved at være spisetid.
IP	2. Fortæl lidt om hvad tænker du, når jeg siger mentaliserings svage elever?
I1 elever, der har svært ved at tilskrive sig andres følelser, deres viden, har svært ved det at sætte sig ind i andres perspektiv.
I2 der hvor eleven er mentalt. At eleverne er på overarbejde, ikke kan modtage undervisning og fyldt op.
I3 elever man ikke rammer. Elever der er låste et sted indeni. De er frustrerede, vrede og rigide - måske fordi mentaliseringen svigter fra min side.
IP	3. Kan du give eksempler på, hvordan du kan se, at barnet har mentaliseringsvanskeligheder
I1 når eleven ikke oplever at andre er kede af det, sure eller vrede. Og heller ikke i den efterfølgende snak opdager, hvad der er sket.
I2 når eleven bare lægger sig hen over bordet, smider sig på sofaen eller trækker hættten over hovedet. Når det er tydeligt, at han ikke er interesseret -

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

	afviser og vrisser. Eller når eleven ikke har forstået hvad eleven skal eller kan modtage en besked.
I3 når de er rigide, indelukkede, apatiske, virker ligeglade, fordi de ikke kan mentalisere hvad det er jeg vil have dem til.

<u>Udfordringer:</u> På hvilke måder er den professionelle udfordret i praksis med mentaliseringssvage børn med ASF?	
IP	4. Fra en skala fra 1-10 (hvor 10 er oftest), hvor ofte møder du udfordringer i din klasse med mentaliseringssvage elever?
I1 9 - de små mangler social træning.
I2 7
I3 meget hver dag - tror ikke altid jeg får øje på udfordringerne, fordi jeg er så vant til at møde mentaliseringssvage elever.
IP	5. Vi kan se i spørgeskemaundersøgelsen, at der er udfordringer på alle trin: indskoling, ml.trin, udskoling ift. mentaliseringssvage elever. Hvorledes oplever du udfordringer på dit trin?
I1 især den frie leg er svær for eleverne at navigere i. Fordi eleverne ikke har erfaring med sig, de oplevelser og mange kan heller ikke drage erfaringer, så er de små meget ofte udfordret i mentaliseringsevnen.
I2 modvilje mod at skulle i gang med at lave en opgave, som er svær for elev fag faglig. Ved skift særligt fra pause, hvor eleverne har hygget sig og så skal i gang med at arbejde fagligt
I3 udskoling er på et højere niveau ift. mentaliseringseven end indskoling. De større elever har måske en lille smule mere veludviklet mentaliseringsevne. Stadig skal vi nogle gange helt ned i småbarns højde og mentalisere, men det er ikke så ofte.
IP	6. Kan du fortælle om situationer, hvor du bliver nødt til at få hjælp fra andre til at løse en situation med en mentaliseringssvag elev - eks. hvis du føler dig magtesløs eller situationen er gået i hårdknude
I1 en elev er gået i affekt og vil ikke have hjælp af mig. Jeg bliver nødt til at få en kollega til at tage over for mig i den situation så hun kan forsøge at hjælpe eleven videre
I2 når forsøg på afledning ikke virker, får jeg min teammakker til at tage over

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

I3 det sker ofte at jeg vender en situation med en kollega for at gå fra tanken om, hvad jeg gør forkert til at tænke hvad jeg kan gøre i stedet for.
IP	7. Kan du forestille dig en mentaliseringsvag elev udfordre dig mere på nogle dage end andre? Kan du begrunde årsagen til udfordringerne?
I1 når eleven har flere problemer end sædvanligvis og som er i underskud, så udfordrer de mig mere jeg udfordres der hvor jeg skal mentalisere og regulere for eleven
I2 det hænger meget sammen med mig selv. Hvis jeg er træt en dag er jeg ikke lige så god til at tackle eleverne. det kan også være når eleven oplever nogle dage sværere end andre når eleven kommer fra aflastning
I3 ja, hvis eleven er træt, presset, stresset eller i underskud ja, hvis jeg er i underskud, er træt, har for meget om ørene, har for kort tid

Trivsel og læring:

Hvilke faktorer kan påvirke den professionelles mulighed for at støtte den mentaliseringsvage elevs trivsel og læring?

IP	8. Kan du sige noget om, hvordan elevens svage mentaliseringsevne påvirker din mulighed for at give eleven mulighed for trivsel og læring?
I1 når det er svært at fastholde eleven i opgaven - i den planlagte læring når en elev er i affekt
I2 det er slet ikke altid, at eleverne er klar til at tage imod undervisning. Generelt er det en stor udfordring, at vi ik kan vide med sikkerhed om de lærer alt det vi gerne vil have dem til at lære, at jeg ikke får lært dem nok.
I3 ift. læring...når eleven ikke selv kan se vigtigheden i at lære og ikke kan drive sig. De kan nå en frustration, det kan gå i hårdknude, hvis man som lærer ikke er lyn hamrende hurtig til at ændre kurs, lægger det ned eller prøver en gang til. ift. trivsel er det svært for eleverne at opsøge hinanden. De kan kommunikere, når vi sætter rammerne, men det kommer ikke af sig selv. Det kan godt være en udfordring.

Kvalifikationer:

Giver den professionelles manglende viden/kvalifikationer om svag mentaliseringsevne hos elever med ASF, praksisudfordringer?

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

IP	9. Fortæl om en situation, hvor det er svært at yde kvalificeret hjælp til den mentaliseringsssvage elev
I1 når eleven er kommet så langt ud, at han lægger sig, græder, råber og skriger og man slet ikke kan nå ind til ham, så nytter det ikke at mentalisere.
I2 de elever, der udover diagnose har faglige problemer, er de sværeste at hjælpe. Det er også dem, der reagerer mest voldsom i kravsituationer sværeste det er ved de elever der oss har fag faglige problemer de elever, der har de svært ved at være i sig selv og kan være udfordret på mange områder, der oveni stilles overfor en svær opgave
I3 ofte reagerer jeg bare i en situation uden at vide, hvilken teori jeg anvender jeg er altid i flow, tingene sker bare, jeg er aldrig i meta med mig selv i løbet af en dag - mangler baggrundsviden, så jeg har ikke kunnet sætte ord på, hvad jeg gør
IP	10. Hvad tænker du om den professionelle kvalifikation ift. arbejdet med mentaliseringsssvage elever?
I1 det er en nødvendighed at have gode kvalifikationer for at kunne møde barnet med de behov det har. Vi får stillet for store krav og mangler fælles forståelse for, hvad mentaliseringsevne betyder uden fælles forståelse når vi ingen vegne.
I2 jeg tror det er rigtig vigtigt og jeg kunne godt tænke mig at være endnu endnu klogere på det kursus om mentalisering i sommers har givet os noget ift. den måde man kan sparre med sine kollegaer
I3 jeg oplever, at der er et behov for viden om det vi gør

Samarbejde:

Påvirker samarbejde med interne og eksterne samarbejdspartnere den professionelle mulighed for mentalisering i praksis og giver det udfordringer?

IP	11. Kan du sige noget om, hvordan du oplever udfordringer i dit samarbejde i dit team ift. mentaliseringsssvage elever? - i undervisning, på teammøde
I1 uden fælles viden og forståelse, bliver vi bliver udfordret på teammøder - eks. ift. forståelsen af, hvorfor eleven reagerer, som eleven reagerer. forskellige værdier udfordrer

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

 fælles sprog giver fælles forståelse - tavs viden bliver til at jeg gør mit og du gør dit. Det har det en bekostnin.
I2 i mit team bakker vi hinanden og udnytter hinandens styrker og svagheder ift. vikar kan det være svært at få sagt, når optrapper en konflikt
I3 i mit team kan vi tale om tingene - vi skiftes til at være den trøstende, støttende og empatiske, men også sige hvad der ikke var godt nok vi er gode til at lade hinanden tage over, hvis vi oplever den anden har det svært
IP	12. Kan du fortælle om kollegial samarbejde i en pause/frikvarterssituation, hvor I møder udfordringer med mentaliseringssvage elever?
I1 der opstår noget kollegialt, når vi ikke ser det samme og vi ikke formår at lave samme mentalisering - når vi ikke er enige i interventionen
I2 på legepladsen kan det give udfordringer ift. børnene, når der ikke er fælles afsæt i regler og værdier - dette kan optrappe konflikter det er svært, når en kollega optrapper en konflikt ved at være opfarende selvom vi prøver at være ens i pauser, er vi ikke enige om, hvad der er ok
I3 vi gør meget ud af at forberede hinanden på, hvis en elev ikke er i god dagsform, inden vi går ind til eleven - så lægger vi fag ned og er støttende i det
IP	13. Hvordan bidrager dine samarbejdsrelationer - kollegaer/ledelse/psykolog(supervision) - til at kunne imødekomme udfordringer med mentaliseringssvage elever?
I1 der er et behov for viden udefra for at opnå fælles forståelse. Jeg mangler mere viden indenfor autismespektret om mentaliseringssvage elever. vi mangler supervision
I2 det er altafgørende, at man har nogen at sparre med - få gode råd og diskutere med
I3 supervision er overfladisk - man kunne sætte mentalisering på programmet.
IP	14. Kan du fortælle om situationer, hvor du i praksis bliver udfordret af samarbejdet med eks. ledelse, kollegaer el. forældre, når det gælder mentaliseringssvage elever?
I1 ift. kollegaer udfordrer manglende fælles forståelse ift. forældre udfordrer forældrenes manglende forståelse for barnets situation

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

I2 kan udfordres, når jeg er timelærer i en klasse, hvor jeg hverken kender kollegaer eller børn. Kendskab til eleverne er vigtig
I3 det udfordrer, når forældre er ligeså mentaliserings svage som deres barn
IP	15. Af nævnte samarbejdsudfordringer, hvilken(e) oplever du som den væsentligste udfordring ift. arbejdet med mentaliserings svage elever?
I1 den fælles forståelse - for at kunne gribe eleverne, for at være loyal overfor det vi har sat i værk, for den måde vi griber eleverne på
I2 hvis man er uenig i, hvordan en kollega løser en opgave/konflikt på når en kollega optrapper en konflikt gennem deres ageren
I3 100% det kollegiale er det vigtigste - det giver store udfordringer med kollegiale uoverensstemmelser det er svært, når der er samarbejdsudfordringer med ledelsen

<u>Udfordringer med mentaliserings svage elever og organisatoriske/institutionelle rammer:</u> I hvilket omfang giver den organisatoriske/institutionelle ramme rum for at arbejde med mentaliserings svage elever?	
IP	16. Beskriv den organisatoriske ramme; herunder dine opgaver, forventninger, dine elever og antal i team
I1 min opgave er at lære de små elever strukturen i skolen og hvad der er af forventninger til dem oplever manglende forventningsafstemning mellem ledelsen og min stilling
I2 det er i hvert fald ikke rammerne, der gør, at vi har flere udfordringer
I3 ni elever i klassen sammen med to kollegaer, den ene pædagog, den anden lærer.
IP	17. Er din organisatoriske/institutionelle ramme god til at kunne rumme dine udfordringer med mentaliserings svage elever? Hvis ja - hvad fungerer? Hvis nej - hvad vil du gerne se ændret på?
I1 ok fysiske rammer - mangler dog mere plads, når elever har brug for at kunne trække sig det udfordrer, når jeg er alene i klasse for så har jeg mulighed for støtte eller sparring
I2 Det der fungerer for mig, er et godt samarbejde - både med teammakker og ledelse der kan være kollegiale konstellationer nogle år, som ikke fungerer

 udfordres hvor de fysiske rammer ikke er optimale udfordres af mange skift af personale
I3 mit team fungerer rigtig godt supervisionsdelen kunne godt optimeres og afhjælpe udfordringer bedre at være i to teams udfordrer, da følelsen af ikke at slå til nogen steder det var meget sværere at mentalisere, fordi jeg hele tiden kom ind fra højre og havde lige en enkelt time og vidste ikke rigtig, hvor eleverne var
IP	18. Hvornår bliver du begrænset af den organisatoriske/institutionelle ramme set ift. dine udfordringer med mentaliserings svage elever?
I1 det gør jeg ift. læringen. Det er en bekostning, hvis rammen ikke er god nok
I2 i perioder har jeg haft mange lektioner alene og har i de perioder ikke haft samme overskud til at rumme alle elever. Der var også flere konflikter. jeg bliver udfordret, hvis jeg har for meget vikar, fordi jeg føler, at jeg har ekstra arbejde
I3 jeg bliver udfordret, når en elev tydeligvis ikke kan være i vores rammer og har helt andre behov end dem vi kan stille an med jeg sætter mange muligheder i gang , men ikke noget rammer ham, fordi alt det her det minder ham om skole. For ham vil det være godt at det var noget helt andet udenfor skolens lokaler. Noget helt andet end det vi kan tilbyde
IP	19. Hvad oplever du? Bliver du udfordret af mangelfuld værktøjskasse? Manglende opbakning? Manglende muligheder? Manglende tid? Arbejdspres? Eller andet?
I1 jeg bliver udfordret i at vi ikke har en fælles værktøjskasse, vi kan læne os op ad - ift. undervisning og aldergruppen jeg bliver udfordret at at være alene i klassen for så har jeg ikke mulighed for at gå ud for mig er manglende muligheder også muligheden for at kunne gå ud af klassen, ud at have et andet fag
I2 jeg kunne helt sikkert godt tænke mig at blive dygtigere eller få mere viden omkring det her med mentalisering hvis man i perioder er for presset, har for andre mange ting så synes jeg oss man kan mærke det i måden at undervise på, men jeg er meget bevidst om det
I3 Mere eller mindre hele vejen rundt - noget mere dybdegående grundlæggende viden vil hellere bruge tiden for erhvervelse af mere viden end mange af de andre ting, som vi skal deltage i

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

 at være i to teams oplevede jeg som et enormt arbejdspress og manglende tid og det ramte mig helt 100 på mentalisering arbejdspress og manglende tid stor stor betydning
--	---

Udfordringer ift. ASF i kombination med komorbide diagnoser/tilstande og/eller eventuelle udfordringer i hjemmet Er der sammenhæng mellem graden af den professionelle udfordringer i praksis med mentaliseringssvage elever og komorbide tilstande el. hjemlige problematikker?	
IP	20. Oplever du i din afdeling, at elever med tillægsdiagnoser udfordrer mere end elever uden tillægsdiagnoser? Kan du fortælle mere om disse udfordringer?
I1 Ja - elever der er opmærksomhedsforstyrrede bruger jeg relativt meget krudt på at mentalisere for - det er energikrævende for rummer også for læreren
I2 ADHD da de kan spille lidt mod hinanden og har en masse forstyrrende energi børn, der IKKE har andet end autisme, udfordres også af ADHD, da de forstyrrer dem med al den uro og den larm børn, hvor ADHD fylder rigtig meget, kan ikke holde ud, at der skal tages så meget hensyn til børnene med autisme jeg har også elever med lidt angstproblematik... det er svært...fordi børn med autisme får det bedre af at komme igennem nogle af de ting, som man normalt gør med angstproblematikker
I3 elever med autisme eller ADHD udfordrer, men ikke nær så meget som elever med stress og depression jeg udfordres i elevernes apati - det er hårdt arbejde at komme fra en der trækker på skuldrene til en der et år senere kan give udtryk for ønsker tiden er ekstrem vigtig, genkendelige/kontinuerlig personale er vigtig
IP	21. Hvad tænker du om sammenhæng ml. problematikker i hjemmet hos den mentaliseringssvage elev og udfordringer i skolen? Kan du sige mere om, hvordan denne sammenhæng opleves af dig?
I1 jeg kan udfordres af forståelsen fra hjemmet ift. diagnosen - hvis den ikke er der, er det sværere
I2 det er rigtig svært, da vores rådgivning ikke altid modtages positivt vi kan gøre vores her i skolen, men når barnet er hjemme igen så sejler det - en stor udfordring
I3 hvis forældrene har svært ved at mentalisere barnet og eller har svært ved at skabe struktur og rammer.. så er det klart så er det hårdere at være at være barn og det kan vi da sagtens mærke

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

 ift. hjemmet der er vi rimelig begrænset. Så vi gør alt, hvad vi kan for at eleven er i trivsel i skolen
--	---

<u>Udfordringer og den professionelle dagsform:</u> Er der sammenhæng mellem den professionelle dagsform og den professionelle udfordringer i arbejdet med mentaliseringsvage elever?	
IP	22. Kan du forestille dig en elev udfordre dig mere, hvis du fx. har sovet dårligt/mindre overskud? Har du redskaber i sådan en situation?
I1 Ja helt klart. På mine dårlige dage hjælper det at holde fast i strategier, rammen og den daglige rytme på dårlige dage er jeg dårligere til at mentalisere og det mærkes på eleven jeg er bevidst om det for jeg ved, hvilken påvirkning det kan have
I2 når jeg er presset eller har andre ting om ørene så er jeg ikk så god til at mentalisere. Det er helt tydeligt for mig. På disse dage er det godt at have en kollega til at tage over
I3 jeg er slet ikke i tvivl om at mit overskud afhænger af mit team, nok søvn, hjemlige forhold. Men jeg har et kæmpe ansvar for at være professionel på arbejde det er svært at være ærlig overfor kollegaer, der i en situation tydeligvis ikke har formået at mentalisere, hvilket endte i voldsom konflikt. Det er svært at sige til kollega, hvor fejlen lå.
IP	23. Kan du fortælle om en situation, hvor du har oplevet mentaliseringsvigt på dit arbejde? Hvad følte du? Hvad hjalp dig?
I1 mentaliseringsvigt fra ledelses side. Jeg blev i en situation overladt til mig selv, hvor der burde have stået en leder ved min side i stedet for tog lederen hjem
I2 jeg er kommet til at råbe af en elev, hvilket bare optrapper konflikten. Bagefter tog jeg den på mig og undskyldte
I3 når en kollega ikke opdager barnets behov, men kører på med sin undervisningi mit team er vi ikke pressede på samme måde - vi er pressede på ikke at have tiden til at få arrangeret ture, svare mm, men ift. eleverne har vi faktisk meget overskud

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

 ved manglende overskud, synes man, at det er eleven, der er træls. Den professionelle har ikke overskud til at være nysgerrig på barnet og finde løsninger
--	---

Afrunding	
IP	Er der noget, der ikke er spurgt ind til, som du gerne vil fortælle om?
I1	-
I2	-
I3 foredraget om mentalisering var godt. Så mere af det. Det anvendes mere så.

PD Afgangprojekt
 Studieretning psykologi
 Via University College
 Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
 Tina Humlebæk Jørgensen 264455
 Tina Skjærbæk Weng 264457
 Vejleder: Jørgen Lyhne

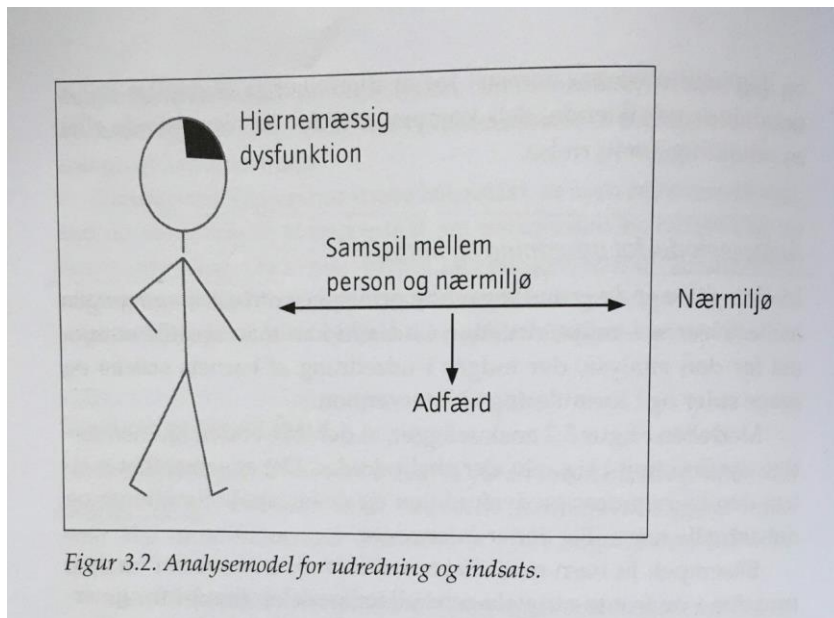
Bilag 3 Meningskondensering og tematisering af datamateriale

Analyse af interviewmateriale		
Datamateriale (udskrift af interviewsekvens)	Meningskondensering	Kategorisering, analyse, fortolkning
<p>.... ift. kollegaer udfordrer manglende fælles forståelse</p> <p>.... ift. forældre udfordrer forældrenes manglende forståelse for barnets situation</p> <p>.... det udfordrer, når forældre er lige så mentaliseringsvage som deres barn</p>	<p>Manglende forståelser blandt kollegaer og forældre</p>	<p>Et gennemgående tema for den specialpædagogiske profession var manglende forståelser blandt såvel forældre som kollegaer.</p> <p>En fremherskende problematik for den specialpædagogiske profession var udfordringer ifm. manglende forståelser blandt kollegaer og forældre.</p>

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Bilag 4 Samspil mellem hjerne og miljø

Analysemodel for udredning og indsats

Figuren er hentet fra Psykologiske perspektiver på intervention - i pædagogiske kontekster. Bro, K., Løw, O., Svanholt, J. (2013). Dansk psykologisk Forlag A/S

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Bilag 5 Flowtilstandens fænomnologiske elementer

Flowtilstanden er kendetegnet ved en række fænomnologiske elementer, der forekommer ved en fuldstændig fordybelse af en aktivitet, som optager hele den psykiske energi.

- Man er fuldstændig involveret, fokuseret og koncentreret
- Man oplever en form for ekstase ved at hæve sig over hverdagens realiteter
- Man oplever stor indre klarhed ved at vide, hvad der skal gøres, og i hvilket omfang det lykkes
- Man ved, at det er muligt at løse opgaven, fordi ens kompetence matcher udfordringen
- Man oplever en renhed, i og med man ikke er bekymret om sig selv og samtidig oplever at vokse ud over sine grænser
- Man oplever en salgs tidløshed, fordi man er fuldstændig til stede i nuet, og timer opleves som minutter
- Man oplever indre motivation, i og med aktiviteten bliver et mål, og en belønning i sig selv

Hentet fra: Knoop, H. H. (2006). Om kunsten at finde flow i en verden, der ofte forhindrer det. In Knoop, H. H., Lyhne J. (Red.). Et nyt læringslandskab -Flow, intelligens og det gode læringsmiljø. Psykologisk Forlag.

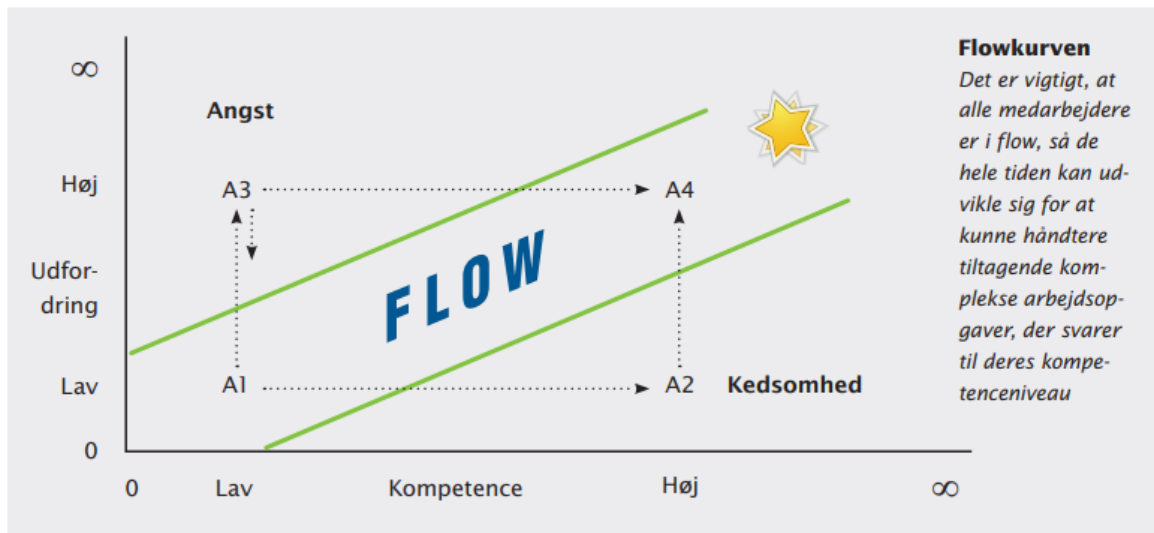
PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Bilag 6 Flow - Den naturlige balance mellem udfordringer og færdigheder

Flow: Den naturlige balance mellem udfordringer og færdigheder

(Knoop 1997 efter Csikszentmihalyi, 1991)

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Bilag 7 Situeret professionalismisme

Praksisfortællinger - model over udviklingsprojekt

Metodisk grundlag	1. fase: At forstå og kende metoden
Dokumentation af praksis	2. fase: At afdække lokal faglig kultur og faglighed i situationer
Udvikling af praksis	3. fase: At udvikle lokal faglig kultur på baggrund af problematisering af eksisterende praksis og ud fra teoretiske og faglige mål

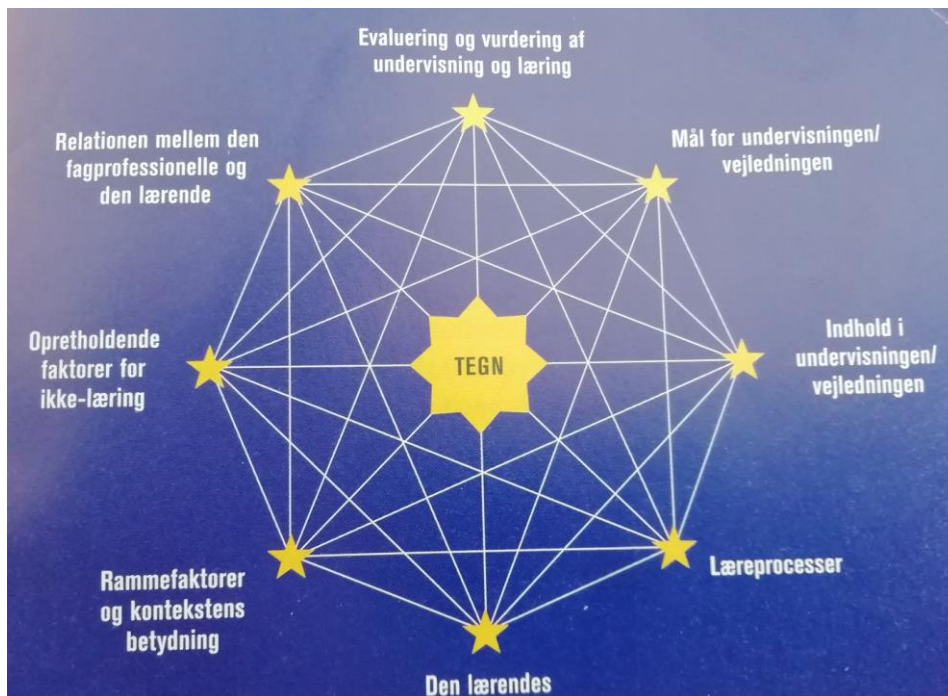
Model 4.1 Udviklingsprojektets tre faser, s.118

Sørensen-Hedegaard, L. (2013). Inkluderende specialpædagogik - Procesdidaktik og situeret professionalismisme i undervisningen. Akademisk forlag. København.

PD Afgangprojekt
Studieretning psykologi
Via University College
Maj 2020

Modul. nr. 6741200006
Tina Humlebæk Jørgensen 264455
Tina Skjærbæk Weng 264457
Vejleder: Jørgen Lyhne

Bilag 8 Relationsdidaktikkens stjernetegn

Hentet fra: Thybo, P. (2013) Neuropædagogik - Hjerne, liv og læring. Hans Reitzels Forlag.